

MATERIALE PENTRU PROFESORI, DIRIGINȚI ȘI ELEVI

MODULUL "DEZVOLTAREA PERSONALĂ ȘI
PROIECTAREA CARIEREI" (CLASA a IX-a)

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA, str. Piața Marii Adunări Naționale 1,
www.edu.md

CENTRUL PENTRU EDUCAȚIE ANTREPRENORIALĂ ȘI ASISTENȚĂ ÎN AFACERI, str. M. Eminescu 35;
+373 22 885 425; oficiu@ceda.md; www.ceda.md

AGENȚIA AUSTRIACĂ PENTRU DEZVOLTARE, str. A. Mateevici 23B, chisinau@ada.gv.at

Ministerul Educației
al Republicii Moldova

Centrul
pentru
Educație
Antreprenorială
și
Asistență
în Afaceri

WITH FUNDING FROM
**AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION**

MATERIALE PENTRU PROFESORI, DIRIGINȚI ȘI ELEVI

MODULUL "DEZVOLTAREA PERSONALĂ ȘI
PROIECTAREA CARIEREI" (CLASA a IX-a)

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA, str. Piața Marii Adunări Naționale 1, www.edu.md
CENTRUL PENTRU EDUCAȚIE ANTREPRENORIALĂ ȘI ASISTENȚĂ ÎN AFACERI, str. M. Eminescu 35; +373 22
885 425; oficiu@ceda.md; www.ceda.md

AGENȚIA AUSTRIACĂ PENTRU DEZVOLTARE , str. A. Mateevici 23B, chisinau@ada.gv.at

Materialele didactice au fost elaborate în cadrul proiectului "Reconceptualizarea orientării profesionale și consilierii în carieră"(REVOCC), implementat de către Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri(CEDA) în parteneriat cu Ministerul Educației și susținerea financiară a Agenției Austriece pentru Dezvoltare.

Echipa de lucru:

Sofia ȘULEANSCHI, *director CEDA*
Lia SCLIFOS, *dr. ped., manager al proiectului REVOCC*
Serghei LÎSENCO, *formator național, expert CEDA*
Lilia GOLOVEI, *psiholog, profesoară de educație civică, GD II*
Otilia DANDARA, *dr. hab., profesor universitar, prorector USM*
Valentina OLARU, *dr. ped. profesoară de educație civică, GD superior*
Rodica SOLOVEI, *dr. istorie, conferențiar cercetător la IȘE*
Nina UZICOV, *profesoară de educație civică, GD superior*
Ina BOTNARI, *psiholog, profesoară de educație civică*
Silvia PETROVICI, *profesoară de educație civică, GD superior*
Galina PRECUP, *manager proiecte CPD*

Imaginile care ilustrează acțiunile propuse elevilor sunt realizate de caricaturistul Alexandru Plăcintă.

Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri aduce sincere mulțumiri elevilor, diriginților și administrației instituțiilor de învățământ în care au fost pilotate materialele elaborate: *gimnaziul „Igor Crețu” din s. Găvănoasa, Cahul și gimnaziul Galata din m. Chișinău; liceelor „Ion Creangă” și „Pro Succes” din m. Chișinău, liceului „Emil Necula” din s. Mereni, Anenii Noi; liceului „Constantin Stere” din or. Soroca, liceului „George Coșbuc” din mun. Bălți și liceului „Mihai Eminescu” din or. Cahul.*

Mulțumiri profesorilor de educație civică care au pilotat materialele elaborate și au oferit sugestii constructive pentru îmbunătățirea lor: *Mazniuc Ariadna, Gumenco Dragalina, Zeama Angela, Malanetchi Irina, Avricenco Tamara, Ceban Nadejda, Brînza Dorin, Oglindă Olga, Stratu Veronica, Racu Tatiana, Țiganu Vera, Ciobanu Ion, Petrovici Silvia, Bîrlădeanu Ala, Uzicov Nina, Jitaru Diana, Golovei Lilia, Tataru Tamara, Moraru Ludmila, Stoiciu Alla, Vrabie Silvia.*

Materiale pentru profesori, diriginți și elevi : Modulul "Dezvoltarea personală și proiectarea carierei" : (clasa a 9-a) / Min. Educației al Rep. Moldova, Centrul pentru Educație Antreprenorială și Asistență în Afaceri (CEDA) ; echipa de lucru: Sofia Șuleanschi [et al.]. – Chișinău : S. n., 2016 (Tipogr. "Garomont Studio"). – 76 p. Bibliogr.: p. 74-76. – Apare cu sprijinul financiar al Agenției Austriece pentru Dezvoltare. – 1500 ex. ISBN 978-9975-136-23-5.

ORDIN

Nr. 859 din 04 octombrie 2016
Chișinău

**Cu privire la aprobarea Modulului
"Dezvoltarea personală și proiectarea
carierii" în cadrul disciplinei școlare
Educație civică și Dirigenție**

În conformitate cu prevederile art. 6 din Codul educației al Republicii Moldova și urmare a pilotării Modulului "Dezvoltarea personală și proiectarea carierii" Ministrul Educației emite următorul

ORDIN:

1. Se aprobă:
 - 1.1. Conținuturile curriculare revizuite la modulul "Dezvoltarea personală și proiectarea carierii" la disciplina școlară Educația civică și la Dirigenție pentru clasele V-XII (în anexă);
 - 1.2. Setul de materiale didactice pentru profesorii de Educația civică la modulul „Dezvoltarea personală și proiectarea carierii” pentru clasele V-XII (în anexă);
 - 1.3. Setul de materiale didactice pentru diriginții claselor V-XII la modulul „Dezvoltarea personală și proiectarea carierii” (în anexă);
 - 1.4. Setul de materiale didactice pentru elevii claselor V- XII la modulul "Dezvoltarea personală și proiectarea carierii" (în anexă).
2. Profesorii de educație civică și diriginții vor reevalua proiectarea anuală a conținuturilor curriculare la acest modul pentru începutul semestrului II, înaintea modulului "Viața și sănătatea – valori personale și sociale" (la toate clasele).
3. Organele locale de specialitate în domeniul învățământului și directorii instituțiilor de învățământ secundar general vor asigura implementarea calitativă a modulului "Dezvoltarea personală și proiectarea carierii" și a materialelor didactice conexe.
4. Direcția Învățământ preuniversitar (dl V. Crudu) în parteneriat cu Centrul pentru Educația Antreprenorială și Asistență în Afaceri (dna S. Șuleanschi) vor organiza seminare informative pentru profesorii de educație civică.
5. Cheltuielile pentru organizarea seminarelor vor fi acoperite din proiectul "Reconceptualizarea Orientării Profesionale și Consilierii în Carieră", implementat de către CEDA în parteneriat cu Ministerul Educației și sprijinit financiar de Agenția Austriacă pentru Dezvoltare.
6. Direcția învățământ preuniversitar (dl V. Crudu), șefii OLSDI și conducătorii instituțiilor de învățământ secundar general vor monitoriza executarea prezentului ordin.
7. Controlul executării prezentului ordin se pune în sarcina dnei Elena Cernei, viceministru.

Ministru

Corina FUSU

Stimați elevi, profesori și diriginți!

Ghidarea în carieră este foarte importantă din punct de vedere strategic, deoarece, în condițiile transformărilor economice și sociale, ce caracterizează societatea noastră în prezent se impune ca necesară o amplă reformă educațională care ar aduce ca noutate, alături de multe alte aspecte, activitatea de ghidare în carieră.

Elevii vor fi formați pentru o societate dinamică, o societate în schimbare, idealul educațional al căreia este formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajarea pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate.

În acest sens, ghidarea în carieră devine un instrument principal în dezvoltarea și afirmarea personalității fiecărui tânăr și alegerea corectă a profesiei conform aspirațiilor, dorințelor și cunoștințelor sale, luând în considerație solicitările pieței muncii.

Dragi elevi! La etapa preadolescenței și adolescenței, atunci când vă aflați în perioada căutării identității și a locului în această lume, aveți nevoie nu de cineva care să gândească pentru voi, ci de cineva care să vă ajute în procesul de autocunoaștere, pentru a identifica apoi multiplele căi și oportunități ce pot fi valorificate.

Acest cineva, teoretic, ar putea fi oricare adult, dar practic e nevoie de un specialist care cunoaște particularitățile de vârstă și, nu în ultimul rând, tehnici și metode moderne de ghidare în carieră.

În acest context vă propunem un set de materiale didactice care pot fi utilizate în cadrul Modulului "Dezvoltarea personală și proiectarea carierei" la orele de educație civică și dirigenție.

Urăm elevilor și tuturor cadrelor didactice succes în proiectarea și dezvoltarea carierei!

Elena Cernei, viceministru al educației

CUPRINS

EDUCAȚIA CIVICĂ. MATERIALE PENTRU PROFESORI

TEMA 1. OPORTUNITĂȚI ÎN PROIECTAREA CARIEREI.....	9
TEMA 2. POTENȚIALUL MEU PROFESIONAL ASTĂZI.....	10
TEMA 3. PERSONALITATEA ȘI PROFESIA.....	11
TEMA 4. TRASEUL EDUCAȚIONAL ȘI PERSPECTIVA CARIEREI PROFESIONALE.....	12
TEMA 5. DREPTURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE UNUI ANGAJAT DE PÂNĂ LA 18 ANI.....	16
TEMA 6. INTERVIUL DE ANGAJARE.....	17
TEMA 7. SIMULAREA INTERVIULUI DE ANGAJARE.....	19
TEMA 8. ÎMI PROIECTEZ VIITORUL ȘI ARGUMENTEZ DECIZIA.....	20

EDUCAȚIA CIVICĂ. MATERIALE PENTRU ELEVI

TEMA 1. OPORTUNITĂȚI ÎN PROIECTAREA CARIEREI.....	23
TEMA 2. POTENȚIALUL MEU PROFESIONAL ASTĂZI.....	26
TEMA 3. PERSONALITATEA ȘI PROFESIA.....	29
TEMA 4. TRASEUL EDUCAȚIONAL ȘI PERSPECTIVA CARIEREI PROFESIONALE.....	34
TEMA 5. DREPTURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE UNUI ANGAJAT DE PÂNĂ LA 18 ANI.....	37
TEMA 6. INTERVIUL DE ANGAJARE.....	40
TEMA 7. SIMULAREA INTERVIULUI DE ANGAJARE.....	43
TEMA 8. ÎMI PROIECTEZ VIITORUL ȘI ARGUMENTEZ DECIZIA.....	46

DIRIGENȚIE. MATERIALE PENTRU DIRIGINȚI

TEMA 1. CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE PERSONALITĂȚII.....	49
TEMA 2. SPECTRUL PROFESIILOR DE SUCCES.....	55
TEMA 3. AZI ELEV, MÂINE.....	58
TEMA 4. CAUT UN SERVICIU.....	61
TEMA 5. INTERVIUL DE ANGAJARE.....	63
TEMA 6. PIAȚA MUNCII.....	68
TEMA 7. ABILITĂȚILE UNUI PROFESIONIST.....	70
TEMA 8. AFACEREA MEA.....	72

MODULUL "DEZVOLTAREA PERSONALĂ ȘI PROIECTAREA CARIEREI" (CLASA A IX-A)

Competențe dezvoltate în cadrul modului:

Competența de bază și cele 4 competențe specifice, prezentate în tabel, vor fi dezvoltate în cadrul Modulului „Dezvoltare personală și proiectarea carierei”

Materialul propus în acest modul este structurat în proiecte didactice și poate fi valorificat în minimum 8 ore la fiecare clasă. Proiectele didactice pot fi aplicate integral, sau parțial.

În cazul aplicării parțiale, cadrele didactice vor decide care este volumul optim de informație și sarcini pentru elevii lor și apoi vor restructura demersul didactic, ținând cont de mesajul temei, metodologia axată pe cadrul de învățare și gândire Evocare/Realizarea sensului/Reflecție/Extindere, cadru care oferă contextul metodologic pentru dezvoltarea competențelor.

Recomandările privind activitatea profesorului sunt corelate cu finalitățile activității proiectate pentru elevi (materialele suport pentru elevi). Misiunea profesorilor de educație civică este de a organiza activități de ghidare în carieră a elevilor și a-i susține în procesul de proiectare a carierei, iar misiunea diriginților este de a continua acest proces în cadrul orelor de dirigenție care vor fi planificate și desfășurate în aceeași perioadă.

Pentru a eficientiza activitățile organizate, se va pune accent pe implicarea activă a elevilor, prin sarcini cu un pronunțat caracter aplicativ. Din aceste considerente, recomandăm monitorizarea procesului **de elaborare de către elevi a unui portofoliu „Sunt competent pentru a lua decizii de carieră!”**, în care vor fi incluse produsele activităților practice, cu preponderență cele rezultate din realizarea sarcinilor la rubrica **ACȚIONEAZĂ!**

MATERIALE DIDACTICE PENTRU PROFESORI

elaborate în cadrul proiectului
 "Reconceptualizarea orientării profesionale și consilierii în carieră"
 (REVOCC)

Finalitate: Competența de proiectare a carierei

Competențe specifice:

1. Competența de autoevaluare a potențialului individual din perspectiva proiectării carierei
2. Competența de informare privind oportunitățile de evoluție în carieră și perspectivele pieței muncii
3. Competența de realizare a marketingului personal și vocațional
4. Competența de a lua decizii privind traseul educațional și profesional în baza sistemului de atitudini și valori

CUPRINS

Nr	Teme	Nr de ore	Pagina
1	OPORTUNITĂȚI ÎN PROIECTAREA CARIEREI	1	9
2	POTENȚIALUL MEU PROFESIONAL ASTĂZI	1	10
3	PERSONALITATEA ȘI PROFESIA	1	11
4	TRASEUL EDUCAȚIONAL ȘI PERSPECTIVA CARIEREI PROFESIONALE	1	12
5	DREPTURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE UNUI ANGAJAT DE PÂNĂ LA 18 ANI	1	16
6	INTERVIUL DE ANGAJARE	1	17
7	SIMULAREA INTERVIULUI DE ANGAJARE	1	19
8	ÎMI PROIECTEZ VIITORUL ȘI ARGUMENTEZ DECIZIA	1	20

Acest material include proiecte didactice detaliate, dar echipa de lucru vă îndeamnă să utilizați recomandările în mod creativ – adaptând și ajustând proiectele în funcție de necesitățile elevilor, numărul de elevi în clasă și situațiile concrete care apar pe parcurs.

TEMA 1. OPORTUNITĂȚI ÎN PROIECTAREA CARIEREI

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Competența de a lua decizii privind traseul educațional și profesional în baza sistemului de atitudini și valori

MESAJUL CHEIE

Îmi proiectez viitorul, analizând oportunitățile

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finele activității elevii vor putea:

- explica cerințele față de prezentarea proiectului de carieră;
- explica semnificația termenului *oportunitate* în contextul proiectării carierei;
- explica importanța valorificării oportunităților pentru dezvoltarea personală;
- identifica oportunități pentru elaborarea proiectului de carieră.

Materiale necesare: tabla, cretă sau postere și markere, manuale, caiete.

DEMERS ACȚIONAL	Metode, tehnici și forme de organizare a procesului
EVOCARE 20 minute (pentru întreg modulul și pentru tema 1)	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Face o mică introducere (similară adresării de la rubrica „<i>Implică-te!</i>”; 2. Propune elevilor să relateze în perechi cum a fost realizat planul de dezvoltare vocațională elaborat la sfârșitul clasei a 8-a (2-3 minute) sau <i>o altă sarcină relevantă reieșind din specificul clasei și subiectele studiate în clasa a 8-a;</i> 3. Organizează un asalt de idei pentru a acumula răspunsuri la întrebarea: <i>Ce elemente trebuie să fie prezente în proiectul de carieră?</i> Toate ideile se notează pe tablă sau pe un poster. 4. Comunică elevilor că la finele modului fiecare elev va prezenta Proiectul Personal de Carieră și propune să analizeze timp de 2-3 minute <i>Fișa criteriilor de evaluare</i> prezentată în manual la rubrica „<i>Implică-te!</i>” 5. După expirarea timpului organizează o discuție în plen cu ajutorul întrebărilor: <ul style="list-style-type: none"> • <i>După ce criterii va fi evaluat proiectul de carieră la finele modului?</i> • <i>Când și cum veți colecta informații necesare pentru proiectul de carieră?</i> • <i>Ce competențe specifice sunt necesare pentru profesiile: medic, bucătar, tâmplar, jurist?</i> • <i>De ce în rezultatul analizei capacităților personale este important să identifiți atât calitățile bine dezvoltate, cât și cele, care necesită a fi consolidate?</i> • <i>Cum poți să demonstrezi că ai competențele necesare?</i> • <i>De ce planul de acțiuni trebuie să includă rezultate așteptate și termeni concreți de realizare?</i> • <i>Ce înțelegi prin cuvintele „oportunități educaționale”?</i> 	<p>Activitate în perechi</p> <p>Asalt de idei</p> <p>Lectură individuală</p> <p>Discuție frontală</p>
REALIZAREA SENSULUI 10 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Propune elevilor să citească textul despre oportunitate de la rubrica „<i>Informează-te!</i>” (3 minute). 2. Facilitează analiza textului cu ajutorul întrebărilor prezentate la rubrica „<i>Procesează informația!</i>”: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Descrieți situații care, de fapt, au devenit oportunități pentru voi.</i> Răspunsuri posibile: visam la o vară interesantă – părinții au procurat un tur la munte; îmi place desenele – am început studiile la școala de arte; mă interesează profesia de pilot – am aflat despre ea din ciclul de filme documentare despre piloți vestiți; îmi place să alerg – am început antrenamentele la școala sportivă; am vrut să avansez în studierea limbii străine – am început să comunic regulat cu voluntarul de la Corpul Păcii. • <i>De ce numărul de oportunități este diferit pentru persoane care locuiesc în aceeași comunitate?</i> 	<p>Lectură individuală</p> <p>Discuție frontală</p>

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ce elemente esențiale cuprinde evaluarea potențialului propriu profesional?</i> • <i>Ce beneficii va avea persoana care realizează în procesul de selectare a profesiei inventarul potențialului propriu?</i> • <i>Ce „cheițe speciale” crezi că trebuie să ai pentru a valorifica oportunitățile oferite de profesia, care ai determinat-o la începutul lecției?</i> • <i>Ce surse și ce persoane ar putea să vă ajute în realizarea autoevaluării potențialului profesional?</i> 	<p>Lectură individuală</p> <p>Discuție frontală</p>
REFLECȚIE 15-18 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Propune elevilor să analizeze în grupuri de 4 persoane un studiu de caz prezentat la rubrica „<i>Comunică și decide!</i>” conform algoritmului: <ul style="list-style-type: none"> • Faceți un asalt de idei și identificați valorile importante pentru domeniul tehnologiilor informaționale. • Comparați această listă cu valorile dominante ale personajelor. • Identificați puncte forte și puncte slabe a valorilor dominante pentru Andrei și Galina din perspectiva domeniului tehnologiilor informaționale. • Completați două tabele după modelul prezentat în manual. • Formulați cel puțin câte o recomandare pentru Andrei și Galina referitor la dezvoltarea propriului potențial. 2. Solicită reprezentanților echipelor să prezinte rezultatele analizei și sugestiile pentru Galina și Andrei. Notă: <i>domeniul tehnologiilor informaționale este foarte larg și permite valorificarea mai multor valori: de exemplu, un programator poate lucra atât individual cât și în echipă, administratorul rețelelor permanent comunică cu mai multe persoane, sarcinile pentru un web-designer solicită creativitate și includ emoții și apreciere. Una din sugestiile posibile este studierea mai profundă a specificului profesiilor din acest domeniu și selectarea unei profesii, care se potrivește mai mult.</i> 3. Facilitează discuția reflexivă cu ajutorul întrebărilor: <ul style="list-style-type: none"> • Ce dificultăți au apărut în procesul de analiză a profesiei? • Ce dificultăți au apărut în determinarea punctelor forte și slabe? • Ce dificultăți au apărut în formularea recomandărilor pentru Andrei și Galina? • Ce ați învățat din acest exercițiu? 	<p>Studiu de caz, activitate în grupuri a câte 4 elevi</p> <p>Discuție frontală</p> <p>Discuție reflexivă</p>
EXTINDERE 2 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Propune elevilor să citească sarcinile de la rubrica „<i>Acționează</i>” 2. Oferă explicațiile necesare. 3. Atenționează că sarcinile realizate le vor ajuta la elaborarea Proiectului de carieră care va fi prezentat în cadrul ultimei lecții din acest modul 	<p>Prezentare frontală</p>

TEMA 3. PERSONALITATEA ȘI PROFESIA

COMPETENȚA SPECIFICĂ: | Competența de autoevaluare a potențialului individual din perspectiva proiectării carierei

MESAJUL CHEIE

Pot determina cât de compatibile sunt calitățile mele personale cu profesia aleasă

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finele activității elevii vor putea:

- diferenția propriile calități și abilități;
- identifica tipul de personalitate propriu;
- aprecia rolul trăsăturilor de personalitate în decizia de carieră și realizarea profesională de succes.

Materiale necesare: tabla, cretă sau postere și markere, manuale, caiete.

DEMERS ACȚIONAL	Metode, tehnici și forme de organizare a procesului
EVOCARE 10 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Creează grupuri a câte 4 persoane (pe parcursul lecției elevii vor realiza mai multe sarcini în grup). 2. Propune elevilor să prezinte reciproc rezultatele inventarului valorilor (3-4 minute). 3. Precizează că la lecția dată elevii vor continua evaluarea propriului potențial și propune elevilor să studieze <u>individual</u> tabelul propus la rubrica „<i>Implică-te!</i>” și să descrie personalitatea sa cu ajutorul caracteristicilor prezentate (2 minute). 4. Propune să estimeze în ce măsură caracteristicile personale corespund cerințelor profesiei alese. 	<p>Activitate în grupuri a câte 4 persoane</p> <p>Activitate individuală</p>
REALIZAREA SENSULUI 25 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Realizează o introducere laconică despre competențele specifice solicitate de profesie (care se învață) și unele abilități și calități generale (pe care le are o persoană de la naștere și care pot să ofere unele avantaje sau să prezinte unele limite, bariere în realizarea profesiei). 2. Explică modalitatea de lucru cu textul despre patru tipuri de personalități: <ul style="list-style-type: none"> • Lectura și analiza textului să realizează în grupuri a câte 4 persoane, fiecare din ele o dată va fi în rol de coordonator. • Toți individual citesc despre primul tip de personalitate (30 de secunde) • Coordonatorul facilitează discuția în rezultatul căreia grupul: <ol style="list-style-type: none"> a) identifică un simbol cu care se asociază acest tip de personalitate; b) descrie 2-3 situații în care trăsăturile caracteristice acestui tip de personalitate prezintă un avantaj; c) descrie 1-2 situații în care ele prezintă bariere, limite. • Procedura se repetă la următorul tip de personalitate. Rolul coordonatorului revine altui membru a echipei. 3. Facilitează discuția în plen în care grupurile prezintă rezultatele activității. 	<p>Activitate frontală</p> <p>Predare complementară</p>
REFLECȚIE 7-8 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Propune elevilor să citească cazul Nicoletei de la rubrica „<i>Comunică și decide</i>” și să realizeze în grupuri sarcinile propuse. 2. Solicită prezentarea deciziei echipelor. 3. Facilitează o mini-dezbatere despre importanța alegerii profesiei conform tipului de personalitate. 	<p>Studiu de caz</p> <p>Mini-dezbatere</p>
EXTINDERE 2 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Explică elevilor importanța realizării testelor pentru cunoașterea de sine prezentate în rubrica „<i>Acționează!</i>”. 2. Atenționează, că rezultatele obținute trebuie să fie utilizate în elaborarea Proiectului de carieră: criteriile de evaluare 2 și 5 (vezi <i>Fișa criteriilor de evaluare</i> prezentată la tema 1). 	<p>Explicație frontală</p>

TEMA 4. TRASEUL EDUCAȚIONAL ȘI PERSPECTIVA CARIEREI PROFESIONALE

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Competența de informare privind oportunitățile de evoluție în carieră și perspectivele pieței muncii

MESAJUL CHEIE

Elaborez traseul educațional din perspectiva profesiei dorite

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finele activității elevii vor putea:

- explica conceptul de *traseu educațional*;
- argumenta importanța planificării traseului educațional;
- elabora traseul educațional propriu utilizând oportunitățile educaționale stipulate în Codul Educației.

Materiale necesare: tabla, cretă sau postere și markere, manuale, caiete.

DEMERS ACȚIONAL	Metode, tehnici și forme de organizare a procesului
EVOCARE 10 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Creează grupuri a câte 4 persoane (pe parcursul lecției elevii vor realiza mai multe sarcini în grupuri). 2. Propune elevilor să prezinte reciproc rezultatele inventarului potențialului propriu (5-6 minute). 3. Propune elevilor să realizeze un asalt de idei pentru a identifica diferite modalități de obținere a cunoștințelor și abilităților necesare pentru practicarea unei profesii (1 minut) 4. Solicită prezentarea ideilor, pe rând, de la fiecare grup. Ideile elevilor se notează laconic pe tablă. 	<p>Activitate în grupuri mici</p> <p>Asalt de idei în grupuri și apoi frontal</p>
REALIZAREA SENSULUI 15 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Propune elevilor să citească individual textul de la rubrica „<i>Informează-te și procesează informația</i>” și să răspundă la întrebările din materialul pentru elevi (3 minute). 2. Propune să analizeze timp de 3 minute răspunsurile în cadrul grupurilor. 3. Facilitează prezentarea și completarea răspunsurilor de la fiecare grup: <ul style="list-style-type: none"> • Ce este <i>traseul educațional</i>? • Ce etape poate cuprinde un traseu educațional? • Care sunt greșelile frecvente în planificarea și realizarea traseului educațional? • De ce este important să planifici cu atenție traseul educațional? 	<p>Ghid pentru învățare.</p> <p>Activitate individuală, în grupuri și frontală</p>
REFLECȚIE 15-18 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Repartizează la fiecare grup câte un caz de la rubrica „<i>Comunică și decide!</i>” sau propune cazuri similare reieșind din specificul intereselor elevilor. 2. Propune echipelor să elaboreze traseul educațional pentru cazul citit, utilizând informația din Codul Educației (3-5 minute). Oferă, la necesitate, consultații suplimentare. 3. Facilitează prezentarea traseelor educaționale elaborate și solicită argumentarea deciziei. 4. Organizează o discuție reflexivă cu ajutorul întrebărilor: <ul style="list-style-type: none"> • Ce ați aflat nou despre posibilele trasee educaționale destinate absolvenților gimnaziului? • Ce factori trebuie să fie luați în considerație în planificarea traseului educațional? • Cum veți utiliza experiența acumulată în cadrul exercițiului dat? 	<p>Studiu de caz</p> <p>Activitate în grupuri</p> <p>Activitate frontală</p> <p>Discuție reflexivă</p>
EXTINDERE 2 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Propune elevilor să-și elaboreze propriul traseu educațional, pe care crede că trebuie să-l parcurgă în anii de studii la gimnaziu și după absolvirea lui. 2. Solicită elevilor să identifice una – două acțiuni din cadrul traseului educațional elaborat pe care să le transpună în practică în următoarele două săptămâni (Posibile acțiuni: acumularea informației despre instituții de învățământ concrete, condiții de admitere și învățare etc.). 3. Atenționează că aceasta sarcină face parte din Proiectul de Carieră care va fi prezentat la ultima lecție din acest modul. 	<p>Discuție frontală</p>

Material suplimentar pentru profesori

Extrase din Codul Educației al Republicii Moldova din 17.07.2014

Articolul 12. Structura sistemului de învățământ

Sistemul de învățământ este organizat pe niveluri și cicluri în conformitate cu Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED–2011):

- a) nivelul 0 – educația timpurie:
 - educația antepreșcolară;
 - învățământul preșcolar;
- b) nivelul 1 – învățământul primar;
- c) nivelul 2 – învățământul secundar, ciclul I: învățământul gimnazial;
- d) nivelul 3 – învățământul secundar, ciclul II: învățământul liceal;
 - învățământul profesional tehnic secundar;
- e) nivelul 4 – învățământul profesional tehnic postsecundar;
- f) nivelul 5 – învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar;
- g) nivelul 6 – învățământul superior, ciclul I: învățământ superior de licență;
- h) nivelul 7 – învățământul superior, ciclul II: învățământ superior de master;
- i) nivelul 8 – învățământul superior, ciclul III: învățământ superior de doctorat.

Articolul 13. Învățământul obligatoriu

- (1) Învățământul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învățământul preșcolar și se finalizează cu învățământul liceal sau învățământul profesional tehnic secundar și postsecundar.
- (2) Obligatorietatea frecventării învățământului obligatoriu încetează la vârsta de 18 ani.
- (3) Responsabilitatea școlarizării obligatorii a copiilor cu vârsta de până la 16 ani revine părinților sau altor reprezentanți legali și autorităților administrației publice locale de nivelurile întâi și al doilea.

Articolul 15. Tipurile instituțiilor de învățământ

- (1) În conformitate cu structura învățământului, instituțiile de învățământ se clasifică după cum urmează:
 - a) instituție de educație antepreșcolară – creșă, centru comunitar de educație timpurie;
 - b) instituție de învățământ preșcolar – grădiniță de copii, centru comunitar de educație timpurie;
 - c) instituție de învățământ primar – școală primară;
 - d) instituție de învățământ secundar, ciclul I – gimnaziu;
 - e) instituție de învățământ secundar, ciclul II – liceu;
 - f) instituție de învățământ general cu programe combinate – complex educațional (școală primară-grădiniță, gimnaziu-grădiniță);
 - g) instituție de învățământ profesional tehnic secundar – școală profesională;
 - h) instituție de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar – colegiu;
 - i) instituție de învățământ profesional tehnic cu programe combinate – centru de excelență;
 - j) instituție de învățământ secundar vocațional de arte, sport etc. – școală;
 - k) instituție de învățământ superior – universitate, academie de studii, institut, școală superioară, școală de înalte studii etc.;
 - l) instituție specializată de învățământ de formare continuă – institut;
 - m) instituție de învățământ extrașcolar – școală (de arte: arte plastice, muzică, teatru; de sport etc.), centru de creație, club sportiv;
 - n) instituție de învățământ special – instituție specială, școală auxiliară.

Articolul 28. Misiunea învățământului gimnazial

Învățământul gimnazial contribuie la formarea unei personalități libere și creative prin asigurarea dezvoltării competențelor elevilor, precum și prin consilierea și orientarea acestora

în determinarea traseului individual optim către învățământul liceal, profesional tehnic secundar sau profesional tehnic postsecundar.

Articolul 30. Misiunea învățământului liceal

Învățământul liceal asigură dezvoltarea la elevi a competențelor definite prin Curriculumul național și consilierea lor în alegerea traseului educațional sau profesional individual către învățământul superior sau învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar, în funcție de potențial, vocație și performanțe.

Articolul 62.

- (2) Învățământul profesional tehnic secundar are durata de:
- 3 ani – pentru instruirea în meserii conexe*, în baza studiilor gimnaziale;
 - 2 ani – pentru instruirea într-o meserie, în baza studiilor gimnaziale;
 - 1–2 ani – pentru învățământul dual**, în baza studiilor gimnaziale;
 - 1–2 ani – în funcție de complexitatea meseriei, în baza studiilor liceale sau a studiilor medii de cultură generală.
- (3) În cadrul programelor de formare profesională tehnică secundară cu durata de 2 ani, pentru instruirea într-o meserie, în grupele de elevi pot fi incluse persoane care nu au absolvit 9 clase, dar care au atins vârsta de 16 ani, cu acordul Ministerului Educației.

Articolul 63. Programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară

- Programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară asigură pregătirea maiștrilor, tehnicienilor, tehnologilor, personalului medical și farmaceutic, altor specialiști în diverse domenii în conformitate cu nivelurile 4 și 5 ISCED***.
- Programele de formare profesională tehnică postsecundară corespund nivelului 4 ISCED și au durata de:
 - 4 ani – pentru programe integrate, în baza studiilor gimnaziale;
 - 5 ani – pentru programe integrate, la profilurile medicină și farmacie, în baza studiilor gimnaziale;
 - 3 ani – pentru programe integrate, la specialitatea coregrafie, în baza studiilor gimnaziale;
 - 3 ani – la forma de învățământ cu frecvență redusă, în baza certificatului de studii liceale și a studiilor medii de cultură generală;
 - 2–3 ani – la specialități conexe meseriei inițiale, în baza certificatului de calificare;
 - 2 ani – la forma de învățământ cu frecvență, în baza certificatului de studii liceale și a studiilor medii de cultură generală.
- Programele de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară corespund nivelului 5 ISCED și au durata de 2–3 ani. Admiterea la programele de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară se face în baza diplomei de bacalaureat.

Articolul 75. Misiunea învățământului superior

- Învățământul superior este un factor-cheie pentru dezvoltarea culturală, economică și socială a societății bazate tot mai mult pe cunoaștere și un promotor al drepturilor omului, dezvoltării durabile, democrației, păcii și justiției.
- Învățământul superior are drept misiune:
 - crearea, păstrarea și diseminarea cunoașterii la cel mai înalt nivel de excelență;
 - formarea specialiștilor de înaltă calificare competitivi pe piața națională și internațională a muncii;
 - crearea oportunităților de formare profesională pe parcursul întregii vieți;
 - păstrarea, dezvoltarea și promovarea valorilor naționale cultural-istorice în contextul diversității culturale.

Articolul 76. Structura generală a învățământului superior

- (1) Învățământul superior se realizează pe două filiere: academică și profesională avansată.
- (2) Învățământul superior este structurat pe trei cicluri:
 - a) ciclul I – studii superioare de licență (nivelul 6 ISCED);
 - b) ciclul II – studii superioare de master (nivelul 7 ISCED);
 - c) ciclul III – studii superioare de doctorat (nivelul 8 ISCED).
- (3) În cadrul studiilor superioare de doctorat și postdoctorat se realizează activități de cercetare, dezvoltare și inovare.

* *meserii/specialități conexe* – meserii/specialități care necesită aceeași bază de cunoștințe generale și de specialitate, precum și același set de aptitudini și abilități, fiind înrudite sau având trunchi comun

** *învățământ dual* – învățământ în cadrul căruia instruirea teoretică se realizează în instituția de învățământ, iar cea practică – la întreprindere;

*** ISCED – Clasificarea Internațională Standard a Educației

TEMA 5. DREPTURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE UNUI ANGAJAT DE PÂNĂ LA 18 ANI

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Competența de informare privind oportunitățile de evoluție în carieră și perspectivele pieței muncii

MESAJUL CHEIE

Îmi cunosc drepturile în procesul de angajare și pledez pentru muncă prin contract

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finele activității elevii vor putea:

- explica drepturile și responsabilitățile unui angajat până la 18 ani, stipulate în Codul Muncii;
- identifica avantajele angajării în câmpul muncii prin contract și riscurile angajării în câmpul muncii fără contract;
- realiza un discurs motivațional pentru angajarea în câmpul muncii prin contract.

Materiale necesare: tabla, cretă sau postere și markere, manuale, caiete.

DEMERS ACȚIONAL	Metode, tehnici și forme de organizare a procesului
EVOCARE 10 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Propune elevilor să prezinte în perechi traseul educațional elaborat (2-3 minute). 2. Oferă posibilitate doritorilor (3-4 elevi) se prezinte traseul elaborat în fața clasei. 3. Propune să citească informația de la rubrica „<i>Implică-te!</i>” și să selecteze una din opțiuni. 4. Realizează un mini-sondaj și notează rezultatele pe tablă – câți elevi sunt pentru opțiunea A, câți elevi sunt pentru opțiunea B. 5. Solicită explicații pentru fiecare opțiune, <u>fără a exprima opinia proprie și fără apreciere „corect” sau „incorect”</u>. 	<p>Activitate în perechi Prezentări frontale</p> <p>Mini-sondaj</p>
REALIZAREA SENSULUI 20 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Propune elevilor să lectureze sursele 1 și 2 de la rubrica “<i>Informează-te și procesează informația!</i>” Pe parcursul lecturii elevii vor sublinia cu creionul ideile, informațiile care vizează: <ul style="list-style-type: none"> - vârsta minimă la care persoana, conform Codului Muncii, dobândește capacitatea de muncă; - norma de muncă a salariaților cu vârsta de până la 18 ani; - muncile/lucrările la care nu pot fi angajate persoane cu vârstă de până la 18 ani; 	

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finele activității elevii vor putea:

- explica cum trebuie să se îmbrace pentru un interviu;
- descrie câteva comportamente non-verbale utile pentru un interviu de angajare;
- prezenta sugestii pentru păstrarea echilibrului emoțional în cadrul unui interviu;
- identifica comportamente reușite și nereușite a personajelor din cazul prezentat;
- selecta informația necesară pentru a răspunde la posibile întrebări ale angajatorului.

Materiale necesare: tabla, cretă sau postere și markere, manuale, caiete.

DEMERS ACȚIONAL	Metode, tehnici și forme de organizare a procesului
EVOCARÉ 10 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> Propune elevilor să realizeze sarcinile de la rubrica „<i>Implică-te!</i>”: <ul style="list-style-type: none"> • Individual, timp de 1 minut, amintiți-vă ce cunoașteți despre interviul de angajare, utilizați experiența din viața personală, din cărți, filme sau din cele auzite. • Timp de 2 minute faceți un schimb de păreri cu colegul sau colega de bancă la această temă. • Lucrând în perechi, timp de 3 minute, răspundeți la întrebările din manual: <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>De ce angajatorii organizează interviuri cu potențialele candidaturi?</i> 2. <i>De ce unele persoane după interviu sunt angajate, iar altele sunt respinse?</i> 3. <i>Ce comportamente, în timpul unui interviu, sporesc șansa de angajare?</i> Solicită prezentarea în plen a răspunsurilor notate la ultima întrebare (câte o idee de la pereche). Asigură notarea ideilor pe tablă sau poster. 	Gândește / Perechi / Prezintă
REALIZAREA SENSULUI 15 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> Formează grupuri a câte 4 persoane. Fiecare elev/ă este responsabil/ă pentru un fragment din textul „Sfaturi pentru un interviu de angajare”. Timp de <u>2 minute</u> fiecare elev/ă individual, în liniște, citește fragmentul său. <p>NOTA BENE! În cazul când nu puteți diviza elevii în grupuri a câte 4 persoane, se admite cooperarea a 5 elevi. Astfel, unul din fragmente va fi lecturat de 2 persoane.</p> <ol style="list-style-type: none"> Formează grupuri de experți/te: elevi responsabili pentru același fragment se adună împreună. <p>NOTA BENE! Dacă în echipa de experți se adună mai mult de 6 elevi, pentru a asigura implicarea egală a tuturor, formați 2 grupuri de experți la același subiect. Oferiți <u>5 minute</u> pentru discuții și căutarea răspunsurilor la întrebările de la rubrica „<i>Procesează informația!</i>”</p> <ol style="list-style-type: none"> Propune experților să revină în grupurile inițiale/de bază. Fiecare are la dispoziție maximum 2 minute pentru a prezenta sfaturile studiate din text. 	Mozaic
REFLECȚIE 15 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> Propune elevilor să compare ideile notate la începutul lecției (răspunsul la întrebarea <i>Ce comportamente, în cadrul unui interviu, sporesc șansa de angajare?</i>) cu ideile acumulate în procesul de lucru asupra textului: <ul style="list-style-type: none"> • Ce idei s-au confirmat? • Ce informații noi ați aflat? Propune elevilor să analizeze studiul de caz de la rubrica „<i>Comunică și decide!</i>” (la alegerea profesorului: individual, în perechi sau în grupuri): <ul style="list-style-type: none"> • Analizați comportamentul personajelor din cazul descris și identificați în ce situații s-a procedat corect și când au fost comise greșeli. • Ce decizie ai lua în locul angajatorilor? Care ar putea fi argumentele? Solicită prezentarea rezultatelor analizei și facilitează discuția. 	Discuție reflexivă Studiu de caz Discuție frontală
EXTINDERE 5 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> Explică elevilor că la lecția următoare va fi organizat procesul de simulare a unui interviu de angajare. Fiecare elev va juca rolul persoanei care a venit la interviu. 	

<ol style="list-style-type: none"> 2. Sugerează elevilor să se pregătească pentru interviu utilizând lista de întrebări propusă la rubrica „Acționează!”. 3. Propune elevilor, timp de 2 minute, să facă cunoștință cu întrebările din manual și oferă explicațiile necesare. 4. Sugerează utilizarea rezultatelor <i>inventarului potențialului propriu</i>, acumulate la a 2 și a 3-a lecție. 	
--	--

TEMA 7. SIMULAREA INTERVIULUI DE ANGAJARE

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Competența de realizare a marketingului personal și vocațional

MESAJUL CHEIE

Perfecționez abilitățile de comunicare pentru a obține un loc de muncă dorit

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finele activității elevii vor putea:

- răspunde la întrebările-tip adresate de către angajator;
- identifica comportamente non-verbale corecte și greșite;
- lua decizii privind îmbunătățirea abilităților proprii de comunicare în cadrul interviului de angajare.

Materiale necesare: *Fișe de observare* (multiplicate pentru fiecare elev), tabla, cretă sau postere și markere, manuale, caiete.

DEMERS ACȚIONAL	Metode, tehnici și forme de organizare a procesului
EVOCARÉ 5 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Propune elevilor/elor, timp de 1 minut, individual, să realizeze sarcina de la rubrica „<i>Implică-te!</i>” 2. Facilitează discuția frontală solicitând opiniile elevilor. 	Activitate individuală Discuție frontală
REALIZAREA SENSULUI 5-7 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <p><i>Varianta 1.</i> Propune elevilor să citească individual textul de la rubrica „<i>Informează-te!</i>” Apoi organizează o discuție frontală în baza întrebărilor propuse.</p> <p><i>Varianta 2.</i> Explică necesitatea formulării întrebărilor pentru angajator de către candidat. (mini-prelegere)</p>	<i>Varianta 1</i> – lectură individuală și discuție frontală <i>Varianta 2</i> – mini-prelegere
REFLECȚIE 25-30 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Repartizează elevii în grupuri a câte 3 (în caz de necesitate, 4 persoane). 2. Explică regulile simulării interviului de angajare (sunt plasate și în manual): <ul style="list-style-type: none"> • Fiecare, pe rând, va realiza rolurile: candidat, angajator, observator. • Un interviu durează 5 minute. • Sarcini specifice: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Candidatul</i> – răspunde la întrebările angajatorului, are dreptul să pună întrebări angajatorului • <i>Angajatorul</i> – adresează întrebări și răspunde, dacă e cazul, la întrebările candidatului • <i>Observatorul</i> – remarcă comportamentul candidatului cu ajutorul fișei de observare și după expirarea timpului oferit pentru interviu, prezintă rezultatele. 1. Explică, la necesitate, unele puncte din <i>Fișa de observare</i> 2. Dă start jocului de simulare. Monitorizează timpul și dirijează schimbarea rolurilor. 	Joc de rol – simularea interviului

EXTINDERE 5-7 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> Organizează o discuție frontală cu ajutorul întrebărilor: <ul style="list-style-type: none"> Ce comportamente reușite ați observat în cadrul simulării? Ce a fost dificil? Ce lecții ați învățat din acest exercițiu? Propune să elaboreze o pagină pentru portofoliu în baza la 3 întrebări: <ol style="list-style-type: none"> Ce am reușit în cadrul interviului? Ce a fost dificil pentru mine? Ce acțiuni trebuie să întreprind pentru a depăși în viitor dificultățile? Atenționează că la lecția viitoare elevii vor prezenta Proiectul de carieră și vor avea nevoie de toate produsele elaborate pe parcursul modulului, sugerează pregătirea prezentării în baza Fișei cu criteriile de evaluare prezentate la rubrica „Implică-te!”, la tema 8. <p>Atenție: În caz dacă este dificil de organizat multiplicarea comună a Fișelor de evaluare propune elevilor să pregătească pentru lecția următoare câte 2 fișe de evaluare prezentate la tema 8.</p>	Discuție reflexivă

Anexa pentru multiplicare

Fișa de observare

Instrucțiuni. Studiază comportamentele indicate în fișa de observare. În procesul exercițiului observă comportamentul colegului care participă la interviu în rol de candidat și pune cu creionul semnul + în celula respectivă de fiecare dată, când remarci un comportament anumit. După finisarea interviului, discută cu colegii despre cele sesizate și împreună identificați comportamente reușite și comportamente care necesită a fi îmbunătățite.

	Comportament observabil al candidatului	Prezența comportamentului (+)
	Salută angajatorul	
Limbajul corpului	Păstrează contactul vizual	
	Zâmbește discret	
	Evită să privească în ochi interlocutorul	
	Corpul drept, puțin înclinat înainte	
	Se scarpină la cap sau atinge nasul cu degetele	
Discuția despre angajat	Răspunde la întrebările privind interesul față de serviciul propus	
	Prezintă exemple concrete despre experiența personală	
	Prezintă calitățile personale forte	
Discuția despre angajator	Adresează întrebări despre condițiile de muncă (sarcini specifice, orele de lucru etc.)	
	Întreabă despre condițiile de remunerare (salariu, pachet social)	
	Mulțumește pentru timpul oferit	

TEMA 8. ÎMI PROIECTEZ VIITORUL ȘI ARGUMENTEZ DECIZIA

COMPETENȚA SPECIFICĂ: Competența de a lua decizii privind traseul educațional și profesional în baza sistemului de atitudini și valori

MESAJUL CHEIE

Definitivez Proiectul meu de carieră, comunicând cu colegii

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finele activității elevii vor putea:

- realiza prezentarea deciziei de carieră utilizând modelul propus în manual;
- evalua prezentările colegilor de clasă utilizând Fișa de observare și evaluare prezentată în materialul pentru elevi;

- realiza autoevaluarea Proiectului personal de carieră în bază sugestiilor propuse în manual;
- lua decizii argumentate privind acțiunile concrete pentru dezvoltarea carierei care trebuie realizate în următoarele 3 luni.

Materiale necesare: Câte 2 Fișe de evaluare multiplicare pentru fiecare elev, Fișa de autoevaluare pentru fiecare elev, manuale, caiete.

DEMERS ACȚIONAL	Metode, tehnici și forme de organizare a procesului
EVOCARÉ 5 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> Subliniază că la lecția dată elevii vor prezenta Proiectul personal de carieră și vor explica etapele activității (elevii urmăresc regulile prezentate la rubrica „Informează-te!”: <ul style="list-style-type: none"> • formarea grupurilor; • prezentarea în grupuri a proiectelor de carieră și evaluarea lor; • prezentarea, după tragerea la sorți, a unui Proiect de carieră pentru toți colegii; • autoevaluarea. Oferă explicații suplimentare la procesul de completare a Fișei de evaluare, atenționează importanța oferirii sugestiilor pentru îmbunătățirea Proiectului de carieră. 	Prezentare frontală
REALIZAREA SENSULUI 25 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> Organizează activitatea de prezentare a Proiectelor de carieră. Monitorizează respectarea regulilor de prezentare: <ul style="list-style-type: none"> • Elevii sunt repartizați în grupuri mici, de 3 persoane. • Fiecare elev are la dispoziție aproximativ 5-6 minute pentru prezentarea proiectului. • Membrii echipei lucrează cu fișele de observare și evaluare. • După finisarea prezentării, evaluatorii completează fișa de evaluare și o transmit colegului. • După ce toți membrii echipei au prezentat proiectele, în baza punctajului acumulat îl alege pe cel mai bun. Proiectul ales va fi prezentat tuturor. 	Prezentările în grupuri mici, de 3 persoane
REFLECȚIE 10 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> Solicită decizia privind cea mai reușită prezentare de la fiecare grup. După tragerea la sorț unul (sau 2) din cele mai bune proiecte sunt prezentate în fața clasei pentru toți elevii. 	Prezentare frontală
EXTINDERÉ 5 minute	
<p>Profesorul/profesoara</p> <ol style="list-style-type: none"> Solicită completarea fișei de autoevaluare în baza exemplului prezentat în materialul pentru elevi. Fișa se păstrează în portofoliu. 	Fișă de autoevaluare

Fișa de evaluare.

Anexa pentru multiplicare (poate fi realizată de profesor, sau fiecare elev aduce câte 2 fișe)

Numele și prenumele autorului Proiectului de carieră	
Criterii	Nota
Concretizarea profesiei/domeniului profesional	
Descrierea competențelor necesare pentru profesia dată	
Analiza capacităților personale relevante profesiei date (Temperament, inteligență, aptitudine)	
Identificarea oportunităților educaționale	
Prezentarea planului personal de acțiuni	
Sugestii pentru îmbunătățirea Proiectului de carieră	
.....	
Numele și prenumele evaluatorului	

MATERIALE PENTRU ELEVII CLASEI A IX-a

elaborate în cadrul proiectului
 "Reconceptualizarea orientării profesionale și consilierii în carieră"
 (REVOCC)

CUPRINS

Nr	Teme	Nr de ore	Pagina
TEMA 1.	OPORTUNITĂȚI ÎN PROIECTAREA CARIEREI	1	23
TEMA 2.	POTENȚIALUL MEU PROFESIONAL ASTĂZI	1	26
TEMA 3.	PERSONALITATEA ȘI PROFESIA	1	29
TEMA 4.	TRASEUL EDUCAȚIONAL ȘI PERSPECTIVA CARIEREI PROFESIONALE	1	34
TEMA 5.	DREPTURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE UNUI ANGAJAT DE PÂNĂ LA 18 ANI	1	37
TEMA 6.	INTERVIUL DE ANGAJARE	1	40
TEMA 7.	SIMULAREA INTERVIULUI DE ANGAJARE	1	43
TEMA 8.	ÎMI PROIECTEZ VIITORUL ȘI ARGUMENTEZ DECIZIA	1	46

TEMA 1. OPORTUNITĂȚI ÎN PROIECTAREA CARIEREI

MESAJUL CHEIE

Îmi proiectez viitorul, analizând oportunitățile

La finalul lecției vei putea:

- explica cerințele față de prezentarea proiectului de carieră;
- explica semnificația termenului oportunitate în contextul proiectării carierei;
- explica importanța valorificării oportunităților pentru dezvoltarea personală;
- identifica oportunități pentru elaborarea proiectului de carieră.

IMPLICĂ-TE!

Ești în clasa a IX-a, ultimul an de gimnaziu. Timp de 4 ani, la lecțiile de Educație civică ai beneficiat de un modul, care te-a ajutat să meditezi asupra viitorului tău profesional, ai realizat mai multe exerciții pentru identificarea aptitudinilor și calităților personale și ai studiat lumea profesiilor. Probabil că deja ai o viziune despre viitorul tău, după absolvirea gimnaziului. E timpul să verifici decizia ta, să găsești argumente noi în favoarea alegerii tale. Iar dacă nu ai luat încă decizia finală, informația și exercițiile realizate în cadrul lecțiilor actuale, te vor ajuta să identifici calea spre viitorul tău profesional.

- **Prezintă colegului de bancă ce ai reușit să realizezi din planul de dezvoltare vocațională elaborat în clasa a 8-a.**
- **Amintește-ți experiența de analiză a potențialului propriu și a lumii profesiilor. Ce elemente trebuie să fie prezente în proiectul tău de carieră?**

Există mai multe modalități de redactare a proiectului de carieră. Dar elementele comune sunt următoarele:

- Identificarea profesiei sau domeniului profesional/educațional care te interesează și descrierea competențelor specifice necesare pentru acest domeniu
- Analiza intereselor, aptitudinilor și competențelor personale pentru a vedea în ce măsură ele se potrivesc celor, care sunt necesare pentru profesia, ocupația dorită
- Analiza oportunităților de dezvoltare a competențelor necesare
- Elaborarea planului de acțiuni concrete pentru realizarea visului profesional

La finele modului, vei prezenta proiectul tău de carieră. Prezentarea va fi evaluată de către colegii/ele de clasă în baza a 5 criterii cu ajutorul fișei ce urmează.

Fișa criteriilor de evaluare

	Criterii	Excelent	Bine	Acceptabil
1	Concretizarea profesiei/domeniului profesional	Describe profesia/domeniul profesional dorit	Numește profesia/domeniul profesional dorit	Numește profesia/domeniul profesional dorit
<i>Determină profesia/domeniul ocupațional dorit la prima lecție</i>				
2	Descrierea competențelor necesare pentru profesia dată	Describe minimum 5 competențe	Describe 3-4 competențe	Describe 1-2 competențe
<i>Veți obține această descriere după realizarea sarcinii de la rubrica „Acționează!” de la prima lecție. Completează descrierea pe parcursul studierii modului</i>				
3	Analiza capacităților personale relevante profesiei date	Prezintă cel puțin 3 argumente care demonstrează ca are aptitudini și calități necesare pentru profesia dată și cel puțin 2 calități care ar fi bine să fie dezvoltate	Prezintă 2 argumente care demonstrează ca are aptitudini și calități necesare pentru profesia dată și o calitate, care ar fi bine să fie dezvoltată	Prezintă calitățile personale necesare pentru profesia dată, dar fără dovezi care demonstrează prezența lor
<i>Veți obține acest produs după realizarea sarcinilor prezentate la rubricile „Acționează!” de la lecțiile 2 și 3</i>				

4	Identificarea oportunităților educaționale	Prezintă instituția concretă pentru continuarea studiilor și cel puțin 3 argumente în favoarea ei	Prezintă instituția concretă pentru continuarea studiilor și 2 argumente în favoarea ei	Prezintă tipul instituției pentru continuarea studiilor și 1 argument
		<i>Vei obține acest produs după realizarea sarcinii de la rubrica „Acționează!” după lecția a 5-a</i>		
5	Prezentarea planului personal de acțiuni	Planul descrie cel puțin 5 acțiuni, cu termeni de realizare și rezultatele așteptate	Planul descrie 3-4 acțiuni, cu termeni de realizare și rezultatele așteptate	Planul descrie 2 acțiuni și rezultatele așteptate, fără termeni de realizare
		<i>Vei identifica acțiunile planului treptat, după exercițiile de autoevaluare, realizarea jocurilor de rol (interviul de angajare) și le vei generaliza după lecția a 7-a.</i>		

La final, colegii/ele vor completa *fișa de evaluare* (este prezentată la lecția 8, ultima lecție din modul), vor aprecia prezentarea și vor oferi sugestii de îmbunătățire.

PROCESEAZĂ INFORMAȚIA!

- *Ce elemente ale proiectului de carieră trebuie să fie prezentate la finele modulului?*
- *Ce competențe specifice sunt necesare pentru profesiile: medic, bucătar, tâmplar, jurist?*
- *De ce în rezultatul analizei capacităților personale este important să identifiți atât calitățile bine dezvoltate, cât și cele, care necesită a fi consolidate?*
- *Cum poți să demonstrezi că ai competențele necesare?*
- *De ce planul de acțiuni trebuie să includă rezultate așteptate și termeni concreți de realizare?*
- *Ce înțelegi prin cuvintele „oportunități educaționale”?*

INFORMEAZĂ-TE!

Vocabular

Oportunitate – o ocazie favorabilă pentru realizarea unui scop, provenită din circumstanțele mediului extern.

De ce deseori două persoane cu capacități similare au diferite rezultate în atingerea scopurilor? Avem mai multe variante de răspuns, care de

fapt se rezumă la două:

1. Pentru că una a fost mai insistentă în dezvoltarea acestor capacități.
2. Pentru că una a văzut și a valorificat mai multe oportunități decât alta.

În contextul proiectării carierei, prin termenul *oportunitate* înțelegem o ocazie favorabilă pentru realizarea scopurilor personale. Oportunitățile există în jurul nostru, dar nu depind de noi, de dorințele sau eforturile noastre. Cu alte cuvinte, este o situație, care devine prielnică numai în momentul, când am observat situația și am evaluat-o drept situație favorabilă pentru noi, care trebuie utilizată. De exemplu, persoanele X și Y sunt preocupate de căutarea unui loc de muncă. Persoana X studiază anunțurile de angajare în ziare, deoarece ea știe că, de regulă, angajatorii apelează la serviciile presei pentru a disemina informația cu privire la posturile vacante de lucru. Persoana Y, la fel studiază anunțurile publicate în presă, dar apelează și la serviciile Agenției teritoriale pentru Ocuparea Forței de Muncă (AOFM), deoarece cunoaște, că la Agenție poate afla nu numai despre posturile vacante, dar și informații despre companie, ceea ce asigură angajarea legală în serviciu. Pentru persoana X oportunitățile sunt mai mici în comparație cu persoana Y. În exemplul prezentat, AOFM este o parte a lumii externe pentru persoanele X și Y. Dar ea a devenit oportunitate reală numai pentru persoana Y: posibil, că și persoana X era informată despre activitatea AOFM, dar aceasta nu a realizat nici o acțiune concretă pentru a beneficia de serviciile Agenției. Din acest exemplu putem face o concluzie:

Situația devine oportunitate numai dacă au fost respectate 2 condiții:

1. Persoana este informată despre situația existentă.
2. Persoana întreprinde acțiuni concrete pentru valorificarea situației.

PROCESEAZĂ INFORMAȚIA!

- *Identifică și descrie cel puțin o situație care a devenit oportunitate pentru tine.*
- *De ce numărul de oportunități este diferit pentru persoane care locuiesc în aceeași comunitate?*

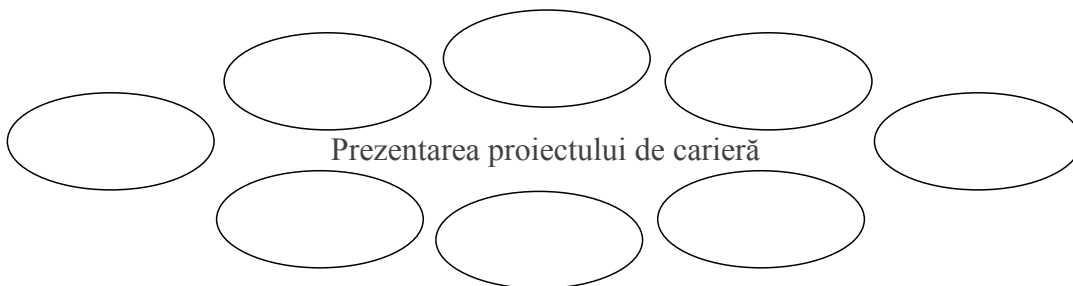
COMUNICĂ ȘI DECIDE!

Împreună cu colegul/colega de bancă faceți cunoștință cu subiectele din modulul „Dezvoltarea personală și proiectarea carierei”, care vor fi studiate la următoarele lecții.

Elaborați o schemă, care va sugera eventuale oportunități, pentru pregătirea către prezentarea proiectului de carieră. Includeți în această schemă subiectele din manual și alte activități sau elemente

care vă vor ajuta la elaborarea prezentării.

Schema-model: Oportunități în elaborarea și prezentarea proiectului de carieră.

AȚIONEAZĂ!

Realizează primele acțiuni pentru elaborarea prezentării proiectului tău de carieră:

- analizează portofoliul și selectează materiale oportune pentru elaborarea proiectului de carieră;
- meditează, discută cu părinții și/sau alte persoane de încredere și **selectează o profesie sau un domeniu profesional** care te atrage;
- acumulează informații despre profesia dată și **descriere competențele necesare pentru practicarea acestei profesii.**
- completează pe hârtie (sau plasează în document electronic) informația care este relevantă pentru prima rubrică din *fișa criteriilor de evaluare* pentru proiectul tău de carieră.
- Identifică cel puțin o activitate, pe care poți să o realizezi în timp de 3 luni cu scopul de a colecta informație despre profesia dorită și plasează-o în tabel după modelul dat:

Activitatea	Perioada de realizare	Rezultatul așteptat
Colectarea informației despre persoane cu rezultate recunoscute în profesia dorită	2 luni	Lista a cel puțin 5 persoane. Eu pot să explic în baza exemplelor persoanelor studiate ce competențe sunt necesare, ce dificultăți pot apărea în profesia dată

TEMA 2. POTENȚIALUL MEU PROFESIONAL ASTĂZI

MESAJUL CHEIE

Evaluez potențialul profesional propriu din perspectiva profesiei dorite

La finalul lecției vei putea:

- numi componentele autoevaluării potențialului profesional;
- explica importanța realizării autoevaluării potențialului profesional;
- identifica puncte forte și puncte slabe a valorilor dominante din perspectiva profesiei dorite.

IMPLICĂ-TE!

Fiecare activitate profesională oferă oportunități de a asigura existența și o viață decentă. Concomitent, fiecare profesie oferă și alte oportunități pentru cei care o practică.

De exemplu, câteva oportunități oferite de profesia de șofer:

- oportunitatea de a vizita mai multe locuri interesante;
- oportunitatea de a face cunoștință cu mai mulți oameni;
- oportunitatea de a testa modele noi de automobile;
- oportunitatea de a ajuta oamenilor să ajungă la punctul dorit în siguranță și repede.

Meditează și identifică cel puțin 3 oportunități pe care le oferă profesia/domeniul profesional care te atrage.

INFORMEAZĂ-TE!

Citește cu atenție textul ce urmează.

Autoevaluarea și orientarea profesională

Știi deja că lumea care ne înconjoară oferă multe oportunități, dar nu toți beneficiază de ele în egală măsură. Oportunitatea poate fi asociată cu o lădiță fermecată pe care o poți deschide numai dacă ai o cheiță specială. În cazul tău această cheiță sunt cunoștințele, abilitățile și calitățile tale. De exemplu, sunt mulți doritori să devină medici. Ei cunosc instituțiile educaționale care oferă studii necesare – colegii de medicină sau universități, dar pot valorifica oportunitatea aceasta numai cei care au cunoștințe suficiente pentru a trece pragul de admitere. Posibil că cei care nu au trecut pragul de admitere nu au analizat la timp potențialul propriu și nu au depus efort suficient pentru a-l dezvolta.

Așadar, pentru a valorifica oportunitățile oferite de profesia aleasă trebuie să-ți cunoști bine potențialul și să acționezi pentru dezvoltarea lui. Autoevaluarea propriului potențial include patru elemente esențiale:

- *Inventarul valorilor*: Evaluarea valorilor personale din perspectiva importanței și relevanței pe care le au pentru persoană (*ce este mai important pentru tine - salariul, siguranța, autonomia sau altceva?*);
- *Inventarul intereselor*: Estimarea intereselor personale astfel, încât să identifici o potrivire între interesele proprii și posibilele ocupații (*ce te atrage - cititul, călătoriile, sportul sau altceva*);
- *Inventarul trăsăturilor de personalitate*: Evaluarea trăsăturilor de caracter, a nevoilor specifice, a motivațiilor și atitudinilor proprii (*cum ești – lent sau iute, ordonat, pedant sau preferi improvizare, preferi activitatea în echipă sau de unul singur*);
- *Inventarul aptitudinilor și abilităților*: Identificarea activităților pe care le faci bine, repede și calitativ.

Inventarul potențialului propriu nu se termină cu identificarea valorilor, intereselor, trăsăturilor de personalitate și aptitudinilor tale. Este necesar să analizezi trăsăturile identificate din perspectiva profesiei sau ocupației dorite. Asta înseamnă că trebuie să identifici punctele forte și cele slabe ale caracteristicilor identificate. Aceeași caracteristică poate prezenta un punct forte pentru o

profesie iar pentru alta – va fi un punct slab. De exemplu, pedantismul și atenția la detalii sunt puncte forte pentru profesia de contabil, dar pot fi considerate puncte slabe pentru profesia de artist care solicită multă creativitate și improvizare.

Îți propunem să începi evaluarea propriului potențial. Completează rezultatele într-un tabel de tipul celui de mai jos:

Potențialul meu profesional astăzi din perspectivă profesiei dorite

Inventarul valorilor		Inventarul intereselor	
Valoarea _____		Interesul _____	
Puncte forte	Puncte slabe	Puncte forte	Puncte slabe
Inventarul de personalitate		Inventarul aptitudinilor și abilităților	
Trăsături _____		Aptitudini _____ Abilități _____	
Puncte forte	Puncte slabe	Puncte forte	Puncte slabe

Profesia / domeniul profesional dorit

PROCESEAZĂ INFORMAȚIA!

- *Ce elemente esențiale include evaluarea potențialului profesional propriu?*
- *Ce beneficii va avea persoana care realizează, în procesul de selectare a profesiei, inventarul potențialului propriu?*
- *Ce „cheie specială” crezi că trebuie să ai pentru a valorifica oportunitățile profesiei, identificate la începutul lecției?*
- *Ce surse și ce persoane ar putea să te ajute în realizarea autoevaluării potențialului profesional?*

COMUNICĂ, DECIDE ȘI EXPRIMĂ-ȚI ATITUDINEA!

- *Citiți cazul*

Andrei și Galina, elevi clasei a IX-a, sunt pasionați de tot ce este legat de tehnologii informaționale și visează la o profesie din acest domeniu. Recent ei au realizat un test și au determinat valorile de muncă dominante. Pentru Andrei sunt caracteristice următoarele valori: *competiția, programul de lucru flexibil, banii și independența în luarea deciziilor*. Valorile dominante pentru Galina sunt: *siguranța, relațiile cu oamenii, emoțiile și aprecierea*.

- **Analyzează împreună cu colegii cazul dat conform algoritmului:**

1. Realizați un asalt de idei și identificați valorile importante pentru domeniul tehnologiilor informaționale.
2. Comparați această listă cu valorile dominante ale personajelor.
3. Identificați punctele forte și punctele slabe ale valorilor dominante pentru Andrei și pentru Galina din perspectiva domeniului tehnologiilor informaționale. Completați două tabele după modelul prezentat:

Valorile personajului	
Puncte tari	Puncte slabe

Formulați cel puțin câte o recomandare pentru Andrei și Galina referitor la dezvoltarea propriului potențial.

ACȚIONEAZĂ!

- *Identifică valorile tale dominante cu ajutorul testului propus mai jos. În caz de necesitate apelează la ajutorul profesorului sau altei persoane adulte.*
- *Păstrează rezultatele testului în portofoliu.*
- *Realizează inventarul valorilor și completează rubrica „Inventarul valorilor” din tabel.*

Test „VALORI de MUNCĂ”

traducere și adaptare de Klein, M. M. după Self-Directed Career Planning Guide, 1994
 Studiază lista de mai jos care cuprinde o serie de valori de muncă. Stabilește cât de importantă este fiecare valoare pentru tine și pune un X în dreptul coloanei care ți se pare cea mai potrivită. Scala de evaluare a fiecărei valori de muncă are cinci niveluri de apreciere: 1-extrem de importantă, 2-importantă, 3-nu știu cât de importantă, 4-puțin importantă, 5-fără nici o importanță

Nr. crt.	Cât de importantă este pentru tine fiecare din valorile de muncă de mai jos?	1	2	3	4	5
	SIGURANȚĂ – certitudinea unui loc de muncă sigur cu o retribuție rezonabilă					
	VARIETATE – sarcini de lucru schimbătoare					
	INDEPENDENȚĂ – puțină supraveghere/supervizare din partea șefilor					
	COMPETIȚIE – utilizarea cunoștințelor și abilităților cu scopul de a depăși sau a învinge alte persoane					
	PROGRAM DE LUCRU FLEXIBIL – stabilirea propriului orar de activitate, neîncorsetat într-un program rigid de muncă					
	STATUT – ocupația oferă o poziție care-i face pe ceilalți să te respecte					
	BANI – câștiguri mari financiare sau materiale					
	CREATIVITATE – dezvoltarea de noi idei, programe sau căi de realizare, rezolvare					
	STĂPÂN ÎN LUAREA DECIZIILOR – să fii la un post care îți oferă dreptul să determini deciziile care trebuie luate					
	APRECIERE – munca ta să fie recunoscută public					
	RELAȚII CU OAMENII – să ai zilnic contact cu publicul					
	UTILITATE – să faci ceva prin care să fii util societății					
	EXPERT – să fii remarcat ca o persoană cu cunoștințe deosebite, cu aptitudini, talent remarcabil într-un anumit domeniu					
	SPRIJIN PENTRU ALȚII – să ajuți oamenii (individual sau în grup)					
	APARTENENȚĂ – să faci parte, să fii membru al unei organizații, instituții recunoscute					
	ACTIVITATE INDIVIDUALĂ – să lucrezi singur, în stilul tău, fără prea multe contacte cu alții					
	PUTERE – să-i direcționezi și să-i influențezi pe alții					
	MUNCĂ PRECISĂ – să desfășori o activitate care implică exactitate și un grad sporit de precizie, acuratețe					
	EMOȚIE – să lucrezi într-un domeniu care implică un nivel înalt de senzații tari, impresionant					
	STABILITATE – activitate care presupune activități de rutină, predictibile					

Uită-te la valorile pentru care ai marcat X în coloana 1 („extrem de importantă”) și alege primele patru în ordinea importanței lor pentru tine:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

TEMA 3. PERSONALITATEA ȘI PROFESIA

MESAJUL CHEIE

Pot determina cât de compatibile sunt calitățile mele personale cu profesia aleasă

La finalul lecției vei putea:

- diferenția propriile calități și abilități;
- identifica tipul de personalitate propriu;
- aprecia rolul trăsăturilor de personalitate în decizia de carieră și realizarea profesională de succes.

IMPLICĂ-TE!

1. Analizează caracteristicile propuse în tabel și selectează enunțurile care te reprezintă

Abilități (CE POT?)	Trăsături de caracter/personalitate (CUM SUNT?)
Mă pot orienta bine în oraș	Doresc să-i ajut pe alții
Cânt la un instrument	Am răbdare
Controlez cheltuielile și le planific	Manifest inițiativă, spirit întreprinzător
Pregătesc un ziar al școlii	Sensibilitate, cordialitate
Lucrez manual, confecționez ceva hand-made	Pot prevedea riscuri
Folosesc Internetul și email-ul	Sunt punctual/punctuală
Prepar bucate	Pot depăși situații dificile
Elaborez invitații scrise	Pot păstra secrete
Pregătesc o agendă pentru un eveniment școlar	Manifest curiozitate
Am grijă de cineva mai mic	Acuratețea îmi e specifică
Rezolv un rebus	Iubesc comunicarea
Am grijă de animale	Mă caracterizează calmitatea și autocontrolul
Îngrijesc și cresc plante, flori	Ofer blândețe, bunățate
Alerg	Iau decizii rapid
Vorbesc, țin un discurs în public fără emoții	Am simțul datoriei, al responsabilității
Planific timpul liber	Sunt curajos
Vorbesc limbi străine	Sunt tolerant/tolerantă
Pregătesc o scenetă pentru un eveniment școlar	Manifest chibzuință, înțelepciune
Organizez munca de echipă	Sunt sârguincios/sârguincioasă
Organizez o întâlnire școlară	Manifest politețe
	Am încredere în sine
	Am simțul umorului
	Am spirit de observație
	Am imaginație
	Sunt perseverent, perseverentă

2. Elaborează o scurtă prezentare (din 5 enunțuri) despre sine, utilizând informația pe care ai selectat-o.

3. Estimează în ce măsură caracteristicile tale corespund profesiei alese. Identifică și alte profesii în care pot fi valorificate calitățile tale.

INFORMEAZĂ-TE ȘI PROCESEAZĂ INFORMAȚIA!

Fiecare profesie sau domeniu profesional solicită aplicarea unor cunoștințe și abilități specifice. De exemplu, profesiile

precum medic de familie, stomatolog, farmacist solicită cunoștințe temeinice în biologie, chimie și fizică, iar fără de acestea este imposibilă o carieră în medicină. Aceste cunoștințe și abilități se învață.

Dar practic în fiecare domeniu profesional sunt solicitate astfel de calități precum altruismul, generozitatea, creativitatea, munca în echipă, comunicarea eficientă, folosirea calculatorului, punctualitatea, responsabilitatea. Aceste calități tot pot fi dezvoltate, dar persoană cu predispoziții native le dezvoltă mult mai ușor.

Se știe că diferite persoane au un potențial diferit: unora le place să comunice, să lucreze în echipă, să se consulte cu cineva în luarea deciziilor, alții/altele, dimpotrivă, preferă munca individuală și meticuloasă. În unele situații aceste calități sunt avantaje, în altele – bariere. De exemplu, astfel de calități ca bunăvoința, receptivitatea sunt un avantaj pentru domeniile medicină, asistență socială, pedagogie. Dar ele pot fi și un dezavantaj pentru persoană, deoarece e posibil ca cineva să profite de bunătațea ei.

Felul de a fi al persoanei, are impact deosebit asupra carierei profesionale și ar fi bine să cunoști specificul tipului tău de personalitate, avantajele și limitele lui pentru a alege o profesie/ocupație/meserie care ți se potrivește cel mai mult.

Există diverse clasificări ce caracterizează personalitatea. Astfel, conform unei clasificări populare, se disting 4 tipuri de personalitate.

1. **Citește materialul și determină tipul tău de personalitate.**
2. **Asociază tipul de personalitate cu un simbol.**
3. **Identifică avantajele și limitele tipului de personalitate din perspectiva profesiei alese.**

Personalitatea binevoitoare: e ușor să te înțelegi cu ea, știe să asculte, are mulți prieteni, se entuziasmează repede, nu-i judecă pe ceilalți, nu-i place să conducă, se preocupă de fericirea altora mai mult decât de propria fericire.

Profesii posibile: psiholog/ă, profesor/oară, asistent/ă medical/ă, avocat/ă

Personalitatea analitică: solicită întotdeauna detalii, are nevoie de timp pentru a gândi înainte să ia o decizie, care va fi întotdeauna corectă, nu este emotivă, poate părea rece și distantă, știe să asculte, este un organizator excelent, îi critică pe ceilalți, e sceptică în privința complimentelor, se supără dacă nu ești de acord cu ea, e credincioasă și devotată.

Profesii posibile: administrator/administratoare, contabil/contabilă, operator/operatoroare la calculator, procuror

Personalitatea care conduce: e un lider/ă, știe să se poarte ca un șef/o șefă, are de obicei dreptate, nu e foarte populară, e dominatoare cu prietenii, duce lucrurile până la capăt fiind capabilă de orice sacrificiu, este independentă, deseori nu are nevoie de prieteni, e orientată spre obținerea rezultatelor, îi plac argumentele și controversale.

Profesii posibile: inginer, lucrător bancar, jurist/ă, director/oare, manager

Personalitatea expresivă: vorbește mult, e sufletul petrecerii, își face ușor prieteni, nu suportă singurătatea, vrea să fie popular/ă, întrerupe adesea conversația și nu știe să asculte, își cere scuze frecvent, spontan/ă, entuziast/ă, ia decizii rapid, se enervează rapid, are nevoie să fie în centrul atenției.

Profesii posibile: toate profesiile din domeniul artistic, designer, antreprenor/oare.

COMUNICĂ ȘI DECIDE!

Analizează situația de mai jos:

„Nicoleta este elevă în clasa a IX-a. Timp de câțiva ani visurile ei despre viața profesională s-au schimbat de mai multe ori. Îi plăcea să experimenteze la bucătărie și visa să devină bucătar-șef la un restaurant de elită. Apoi s-a implicat ca voluntară în activitatea unei organizații ecologice și a ajutat la îngrijirea animalelor rămase fără stăpâni. Experiența dată a contribuit la apariția visului de a deveni medic-veterinar. Reușește foarte bine la matematică, poate să spună cu exactitate de unde trebuie să fie procurate produse de calitate cu un preț mai mic și gândește că tata are dreptate când spune că poate deveni o contabilă excelentă. S-a gândit că poate continua studiile la colegiul cu profil financiar, dar recent a aflat despre 4 tipuri de personalitate și a identificat că în mare măsură îi este caracteristic tipul binevoitor, și mult mai puțin tipul analitic”.

Răspundeți în grup la sarcinile propuse:

1. Ce profesii se potrivesc tipului de personalitate a Nicoletei?
2. Ce variantă îi puteți oferi:
 - Să aleagă profesia care se potrivește tipului de personalitate
 - Să aleagă profesia de contabil sugerează de tatăl ei
 - Altă variantă
3. Prezentați decizia, argumentând rolul tipului de personalitate în alegerea și practicarea profesiei.

ACȚIONEAZĂ!

Continuă completarea tabelului „Potențialul meu profesional astăzi din perspectivă profesiei dorite” pe care l-ai început la lecția precedentă. Utilizează instrumentele propuse în continuare, apelează la persoane care te cunosc bine – părinți, vecini, rude, profesori, prieteni.

A. Chestionarul evaluării cunoștințelor și intereselor.

Instrucțiuni: citește fiecare întrebare sau sarcină și notează răspunsurile în caiet:

1. Care materie școlară este pentru tine cea mai ușoară?
2. La care materie ești cu mult mai bun comparativ cu celelalte?
3. Enumeră participările la competiții școlare sau la olimpiade.
4. Ce cercuri frecvențezi în cadrul școlii după lecții sau extrașcolar?
5. Care materie școlară îți place cel mai mult?
6. Care nu-ți place?
7. Ce anume înveți cu interes deosebit și ușor?
8. Ce eveniment școlar l-ai numi succesul tău?
9. Care materie este cea mai grea și îți ocupă mai mult timp?
10. Ce faci în timpul tău liber?
 - **Formulează o concluzie în baza răspunsurilor obținute și completează rubrica**

Inventarul intereselor.

B. Testul trăsăturilor de personalitate

Instrucțiuni. Nu există răspunsuri corecte sau greșite atunci când faci un test de personalitate. Totuși, este important să răspunzi rapid și intuitiv (nu sta mult pe gânduri). Răspunde cu *Da* sau *Nu* la afirmațiile de mai jos:

Test

1. Îmi plac oamenii în general. Cu toate acestea, prefer să lucrez de unul singur. 2. Atunci când intru într-o încăpere plină de oameni pe care nu-i cunosc, devin timid și nu mă simt în largul meu. 3. Atunci când sunt nevoit să vorbesc/discut cu diverse persoane la telefon sau față în față, la sfârșitul zilei mă simt în largul meu. 4. Mai des mă gândesc la viitor decât la prezent. 5. Mă simt stimulat de idei, viziuni și implicații noi. 6. Mă plictisesc foarte repede. 7. Nu cred că este important să urmezi strict reguli, regulamente și instrucțiuni. 8. Când stabilesc înțelegeri cu cineva mă preocup mai mult de felul cum se simte celălalt decât de interesul personal.	9. Mi-ar plăcea mai mult să se spună despre mine că sunt „aprins/ă și cald/ă”, decât „calm/ă, dar rece”. 10. Când cineva dintre colegi/colege mă roagă să îi ajut, în moment ce sunt ocupat cu altceva, mă simt deusolat. 11. În orice activitate, îmi place să planific, să îmi fac un plan și să am termenele exacte, fixate. 12. Îmi place să dețin toate informațiile înainte de a începe un proiect și mă neliniștesc când prioritățile se schimbă. 13. Nu-mi este teamă să-mi exprim punctul de vedere atunci când cred în cineva, chiar dacă toți ceilalți nu sunt de acord cu mine. 14. Prefer să conduc decât să fiu condus. 15. Încerc din răzputeri să îi fac pe oameni să îmi împărtășească punctul de vedere

Bravo!

Scrie de câte ori ai răspuns cu „Da” la următoarele seturi de întrebări:

A. Întrebările 1, 2, 3 - _____	B. Întrebările 10, 11, 12 - _____
C. Întrebările 4, 5, 6 - _____	D. Întrebările 13, 14, 15 - _____
E. Întrebările 7, 8, 9 - _____	

Ce semnifică punctajul obținut ?

A. Introvert sau extrovert

A.1 Dacă ai răspuns cu „Da” la întrebările 1-3, ai tendința de a fi introvert. Te bucuri de singurătate, nu îți place să fii în centrul atenției, greu te lași influențat de opiniile oamenilor din jur.

A.2 Dacă răspunsurile tale la 1-3 sunt „Nu”, ești mai degrabă extrovert și de cele mai multe ori preferi să fii în compania altor oameni. Probabil că ai multe relații sociale, îți place să fii expresiv și să ajuți oamenii, pari a fi „ușor de citit” și știi cum să îți prezinți calitățile, astfel, în alegerea profesiei, vei opta pentru activități de grup în care vei avea parte de comunicare și interacțiune cu oamenii.

B. Idealist sau realist

B.1 Dacă ai răspuns mai des prin „Da” la întrebările 4-6, ești o fire visătoare. Preferi să pui în aplicare imaginația și ești mai aproape de tipul idealistului. Aceasta înseamnă că tinzi să

valorifici idei, viziuni și implicații noi și îți concentrezi întreaga energie asupra viitorului.

B.2 Dacă ai răspuns mai des prin „Nu” la întrebările 4-6, manifesti tendința de a te concentra pe realitate. Vezi lucrurile așa cum sunt și nu cum ar trebui să fie, le percepi în sensul lor strict, prin prisma realismului, în detrimentul imaginației. Îți este greu să visezi cu ochii deschiși, fapt ce te poate împiedica în stabilirea unor scopuri ambițioase în plan profesional.

C. Sentimental sau pragmatic

C.1 Faptul că ai răspuns mai des prin „Da” la întrebările 7-9 indică faptul că ești mai curând o fire sentimentală, ceea ce înseamnă că ai tendința de a te baza pe sentimente, simțiri, senzații și valori personale. Deci, în alegerea profesiei te vei concentra pe ceea ce simți că este important pentru tine.

C.2 Dacă ai răspuns mai des prin „Nu”, ești o fire pragmatică, orientată către analiză, legi, reguli. În alegerea profesiei vei pune accent pe prestigiu, salariu și oportunitățile pe care ți le oferă profesia/specialitatea/meseria.

D. Organizat sau spontan

D.1 Dacă ai răspuns mai des prin „Da” la întrebările 10-12, ești o persoană organizată, preferi să planifici totul. Îți pui obiective fixe și termene-limită exacte.

D.2 Dacă ai acumulat mai multe răspunsuri de „Nu”, acționezi mai mult spontan. Planul și termenele puțin contează pentru astfel de persoane. Ești o fire flexibilă și adaptabilă la orice situație.

E. Dominant sau docil

E.1 Acumularea mai multor răspunsuri de „Da” la întrebările 13-15, ne vorbește despre faptul că ai putea fi o fire dominantă. Ai tendința de a fi autoritar/ă și plin/ă de hotărâre. Deci, profesiile care te vor pune în rol de conducător te atrag mai mult decât cele de executant.

E.2 Două sau trei răspunsuri de „Nu” la întrebările 13-15 vorbesc despre o persoană docilă, pasivă, care preferă să fie în umbră, se străduiește să evite responsabilitățile majore.

- **Notează caracteristicile personalității tale conform ordinii punctajului obținut.**
- **Identifică puncte forte și puncte slabe ale personalității tale din perspectiva profesiei dorite și completează rubrica Inventarul de personalitate.**

Analizează experiența ta în realizarea diferitor sarcini la școala, acasă, în timpul liber. Identifică cel puțin 3 tipuri de activități care îți reușesc – le faci repede, calitativ și cu plăcere. În caz de necesitate apelează la părinți, profesori, prieteni. Identifică punctele forte și cele slabe ale aptitudinilor și abilităților din perspectiva profesiei dorite. **Completează rubrica Inventarul aptitudinilor și abilităților.**

Identifică cel puțin o activitate pe care o poți realiza timp de 3 luni cu scopul de a dezvolta calitățile importante pentru practicarea profesiei dorite. Plasează informația în tabel după modelul dat:

Activitatea	Perioada de realizare	Rezultatul așteptat
<i>Exersezi în rezolvarea problemelor de matematică</i>	<i>2 luni</i>	<i>Cunoștințele mele sunt mai profunde, notele pe care le obțin sunt cu cel puțin un punct mai înalte decât astăzi.</i>

TEMA 4. TRASEUL EDUCAȚIONAL ȘI PERSPECTIVA CARIEREI PROFESIONALE

MESAJUL CHEIE

Elaborez traseul educațional din perspectiva profesiei dorite

La finalul lecției vei putea:

- explica conceptul de traseu educațional;
- argumenta importanța planificării traseului educațional;
- elabora traseul educațional propriu utilizând oportunitățile educaționale stipulate în Codul Educației.

IMPLICĂ-TE!

- **Realizează un asalt de idei și completează lista modalităților de obținere a cunoștințelor și abilităților necesare pentru practicarea unei profesii.**

INFORMEAZĂ-TE ȘI PROCESEAZĂ INFORMAȚIA!

Citește atent textul propus și răspunde la următoarele întrebări:

1. Ce înțelegi prin *traseu educațional*?
2. Ce etape poate include un traseu educațional?
3. Care sunt greșelile frecvente în planificarea și realizarea traseului educațional?
4. De ce este important să îți alegi cu atenție traseul educațional?

Traseul educațional

Conform DEX-ului, una din semnificațiile cuvântului *traseu* vizează *drumul pe care îl parcurge (în mod permanent) o ființă. Traseul educațional* a unei persoane reflectă etapele prin care ea a trecut deja și *opțiunile educaționale* care pot fi valorificate în viitor pentru a dobândi cunoștințele și abilitățile necesare în practicarea unei profesii și avansarea în carieră în domeniul ales. Aceste etape pot fi foarte diferite: acumularea unor cunoștințe și abilități primare în cadrul familiei sau de la o persoană cunoscută; obținerea cunoștințelor generale în cadrul școlii primare, la gimnaziu sau la liceu; dezvoltarea unor competențe specifice în cadrul cercului sportiv sau artistic; studierea meseriei într-o școală profesională; dezvoltarea competențelor în cadrul unui colegiu; stagii la întreprindere; avansarea în calificare în cadrul cursurilor și stagiilor speciale; studiile într-o instituție de învățământ superior etc. Cu alte cuvinte, *traseul educațional* se referă la alegerea rațională a formelor de educație care permit și asigură dobândirea competențelor necesare într-o anumită profesie. De exemplu, pentru a deveni specialist/ă în domeniul tehnologiei alimentare traseul educațional poate include obținerea meseriei de bucătar la o școală profesională, iar pentru a deveni bucătar-șef ai nevoie deja de studii în cadrul unui colegiu sau la facultatea de tehnologie alimentară. Pentru a îmbrățișa profesia de constructor, după gimnaziu poți urma o școală profesională sau colegiu de construcții, iar dacă vrei să devii inginer constructor ai nevoie de studii superioare. Un plan de carieră calitativ inevitabil include și planificarea traseului educațional. De aceea, ar fi firesc ca, în primul rând, să decizi asupra viitoarei profesii și în funcție de aceasta să alegi școala sau alte instituții în care să înveți. Din păcate nu toți procedează așa. Unii își aleg instituția în care pot intra mai ușor, iar profesia rămâne pe planul doi. Alții cred că cel mai important este să finalizeze o facultate la o instituție de învățământ superior și mai puțin se gândesc la

solicitările pieței muncii și la interesele personale. Alte persoane consideră că este suficient să-ți dezvolți abilitățile alături de un profesionist, căci, în opinia lor, certificatul obținut în rezultatul studiilor este o formalitate care puțin îl interesează pe angajator. Consecințe nefaste ale planificării superficiale a traseului educațional generează emoții negative de la procesul de instruire, pierderea resurselor financiare și a celor de timp, lipsa satisfacției de la munca pe care o realizezi, posibilități limitate de angajare și avansare în carieră.

În procesul de planificare a traseului educațional trebuie să fii conștient de aceste efecte negative și să ei decizii care să te ducă direct către visul dorit. Totodată, să îți minte, că nu întotdeauna profesia aleasă este pentru întreaga viață, și e bine să te gândești la planificarea carierei și a traseului educațional ca la un proces flexibil și continuu. Mai mult decât atât, pe parcursul vieții ai putea replanifica procesul de dezvoltare a carierei, prin studii de recalificare sau calificare profesională.

COMUNICĂ ȘI DECIDE!

1. *Analizează împreună cu colegii/colegele cazurile care reflectă visurile profesionale ale absolvenților clasei a IX-a.*

Cazul 1. Tatăl lui Nicu lucrează în calitate de sudor. De la el Nicu a învățat lucrurile de bază și deja realizează comenzi simple. El visează să deschidă un atelier propriu în care vor putea presta atât lucrări de sudare a metalelor cât și lucrări de forjărie.

Cazul 2. Recent în orașelul, unde trăiește Maria, s-a deschis o fabrică de confecții care produce diferite obiecte de lenjerie. Agenții economici au anunțat că pot angaja și persoane fără studii speciale, deoarece ei vor fi instruiți în cadrul întreprinderii.

Cazul 3. Gheorghe are aptitudini în domeniul artelor plastice. În ultimul an el a studiat creațiile arhitecților din diferite țări și visează să devină arhitect.

Cazul 4. Vasile este prima persoana la care se adresează sora lui mai mare în situații când vrea să se prezinte la o manifestație cu o coafură frumoasă și originală. Vasile visează să câștige un concurs internațional pentru frizeri și stilisti.

Cazul 5. Anastasia visează să devină medic. Ea știe că concursul de admitere la universitatea de medicină este mare și nu este sigură că va reuși.

Cazul 6. Cristina a fost voluntară la un centru pentru copii cu nevoi speciale. Ea a înțeles cât de multe probleme au în viață persoanele cu dizabilități și a decis să lucreze în domeniul asistenței sociale.

2. *Elaborați un posibil traseu educațional pentru aceste persoane. Utilizați informația din Codul Educației, prezentată mai jos.*

Codului Educației al Republicii Moldova în articole 15, 62, 63, 75, 76 determină instituțiile care oferă oportunități de obținerea studiilor profesionale.

Școlile profesionale. Absolvenții școlilor profesionale învață una sau două meserii și după absolvire pot fi angajați în calitate de muncitori sau să inițieze o afacere proprie în domeniul dat. Studiile durează:

- 3 ani – pentru instruirea în meserii conexe*, în baza studiilor gimnaziale;
- 2 ani – pentru instruirea într-o meserie, în baza studiilor gimnaziale;
- 1–2 ani – pentru învățământul dual**, în baza studiilor gimnaziale;
- 1–2 ani – în funcție de complexitatea meseriei, în baza studiilor liceale sau a studiilor medii de cultură generală.

În cadrul programelor de formare profesională cu durata de 2 ani, pentru instruirea într-o meserie, în grupele de elevi pot fi incluse persoane care nu au absolvit 9 clase, dar care au atins vârsta de 16 ani, cu acordul Ministerului Educației.

Colegii și Centre de excelență. Aceste instituții asigură pregătirea maiștrilor, tehnicienilor, tehnologilor, personalului medical și farmaceutic, altor specialiști în diverse domenii. Studiile durează:

- 4 ani – în baza studiilor gimnaziale;
- 5 ani – la profilurile medicină și farmacie, în baza studiilor gimnaziale;
- 3 ani – la specialitatea coregrafie, în baza studiilor gimnaziale;
- 3 ani – la forma de învățământ cu frecvență redusă, în baza certificatului de studii liceale și a studiilor medii de cultură generală;
- 2-3 ani – la specialități conexe meseriei inițiale, în baza certificatului de calificare;
- 2 ani – la forma de învățământ cu frecvență, în baza certificatului de studii liceale și a studiilor medii de cultură generală.

Instituțiile de învățământ superior – universitate, academie de studii, institut, școală superioară. Misiunea lor este de a pregăti specialiști de înaltă calificare și crearea oportunităților de formare profesională pe parcursul întregii vieți. Învățământul superior este structurat în trei cicluri:

- ciclul I – studii superioare de licență;
- ciclul II – studii superioare de masterat;
- ciclul III – studii superioare de doctorat. În cadrul acestui ciclu se realizează activități de cercetare, dezvoltare și inovare.

Admiterea în instituții de învățământ superior se face în baza diplomei de bacalaureat.

* *meserii/specialități conexe* – meserii/specialități care necesită aceeași bază de cunoștințe generale și de specialitate, precum și același set de aptitudini și abilități, fiind înrudite sau având trunchi comun

** *învățământ dual* – învățământ în cadrul căruia instruirea teoretică se realizează în instituția de învățământ, iar cea practică – la întreprindere.

ACȚIONEAZĂ!

1. **Elaborează-ți propriul traseu educațional pe care crezi că trebuie să-l parcurgi până și după absolvirea gimnaziului. Decide asupra modalității de prezentare a produsului (poster, schemă, arbore, Prezentare Power Point etc.).**
2. **Identifică una-două acțiuni, în contextul traseului educațional elaborat, pe care le poți realiza în următoarele 3 luni și plasează-le în tabel după modelul dat:**

Activitatea	Perioada de realizare	Rezultatul așteptat
Realizarea unui interviu cu cel puțin 2 persoane care învață în instituția aleasă.	2 luni	Cunosc despre specificul procesului de învățare: subiectele de bază, cerințele profesorilor, regulile interne etc.

TEMA 5. DREPTURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE UNUI ANGAJAT DE PÂNĂ LA 18 ANI

MESAJUL CHEIE

Îmi cunosc drepturile în procesul de angajare și pledez pentru muncă prin contract.

La finalul lecției vei putea:

- explica drepturile și responsabilitățile unui angajat de până la 18 ani, stipulate în Codul Muncii;
- identifica avantajele angajării prin contract individual de muncă și riscurile angajării fără contract;
- realiza un discurs motivațional pentru angajarea la muncă prin contract.

IMPLICĂ-TE!

- Prietenul/prietena ta care are 16 ani a găsit două opțiuni de angajare pentru aceeași muncă:
 - Opțiunea 1: În baza contractului de muncă. Angajatorul promite un salariu lunar de 1500 lei.
 - Opțiunea 2. Fără un contract de muncă. Angajatorul promite un salariu lunar de 2500 lei.
- *Cum crezi, pentru ce opțiune va opta prietenul/prietena ta? Care ar putea fi justificarea alegerii?*

INFORMEAZĂ-TE ȘI PROCESEAZĂ INFORMAȚIA!

- *Studiază sursele 1 și 2 și identifică informația privind:*

- Vârsta minimă la care persoana, conform Codului Muncii, dobândește capacitatea de muncă.
- Norma de muncă al salariaților cu vârsta de până la 18 ani.
- Lucrările la care este interzisă utilizarea muncii persoanelor cu vârsta de până la 18 ani.
- Examenul medical al salariatului de până la 18 ani.
- Concedierea salariaților cu vârstă de până la 18 ani.

Sursa 1.

Legislația R. Moldova prevede expres în Codul Muncii, vârsta minimă la care persoana dobândește capacitatea de muncă – 16 ani. Copilul care a împlinit vârsta de 15 ani poate încheia un contract individual de muncă, însă numai cu acordul scris al părinților sau al reprezentanților legali și dacă această muncă nu va periclita sănătatea, dezvoltarea, instruirea și pregătirea profesională a copilului. De asemenea, pentru copii este expres prevăzută și durata timpului de muncă. Astfel, angajații cu vârstă cuprinsă între 15 - 16 ani, pot munci 24 de ore săptămânal, iar durata zilnică a timpului de muncă nu poate depăși 5 ore. Angajații cu vârstă cuprinsă între 16 - 18 ani pot munci 35 de ore săptămânal, cu durata zilnică a timpului de muncă până la 7 ore. Nu se admite atragerea la muncă de noapte a salariaților în vârstă de până la 18 ani. Nerespectarea prevederilor legale privind antrenarea copiilor în câmpul muncii, în conformitate cu Codul Contravențional și Codul Penal al Republicii Moldova, duce la pedepsirea persoanelor responsabile: persoane fizice (cetățenii), persoane cu funcții de răspundere (persoane care dețin o funcție într-o instituție, organizație), precum și persoane juridice (întreprindere, instituție, asociație).

(*Munca și adolescența*, CNPAC, CIDDC, Chișinău, 2013)

Sursa 2.

Articolul 253. Examenle medicale ale salariaților în vârstă de până la 18 ani

(1) Salariații în vârstă de până la 18 ani sunt angajați numai după ce au fost supuși unui examen medical preventiv. Ulterior, până la atingerea vârstei de 18 ani, aceștia vor fi supuși examenului medical obligatoriu în fiecare an.

(2) Cheltuielile pentru examenle medicale vor fi suportate de angajator.

Articolul 254.

(2) Salariaților în vârstă de până la 18 ani (...), angajatorul le stabilește norme de muncă reduse, în conformitate cu legislația în vigoare, cu convențiile colective și cu contractul colectiv de muncă.

Articolul 255. Lucrările la care este interzisă utilizarea muncii persoanelor în vârstă de până la 18 ani

(1) Este interzisă utilizarea muncii persoanelor în vârstă de până la 18 ani la lucrările cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase, la lucrări subterane, precum și la lucrări care pot să aducă prejudicii sănătății sau integrității morale a minorilor (jocurile de noroc, lucrul în localurile de noapte, producerea, transportarea și comercializarea băuturilor alcoolice, a articolelor din tutun, a preparatelor narcotice și toxice). Nu se admite ridicarea și transportarea manuală de către minori a greutăților care depășesc normele maxime stabilite pentru ei.

(2) Nomenclatorul lucrărilor cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase la care este interzisă aplicarea muncii persoanelor în vârstă de până la 18 ani, precum și normele de solicitare maximă admise pentru persoanele în vârstă de până la 18 ani la ridicarea și transportarea manuală a greutăților, se aprobă de Guvern după consultarea patronatelor și sindicatelor.

Articolul 256. Interzicerea trimiterii în deplasare a salariaților în vârstă de până la 18 ani

Se interzice trimiterea în deplasare a salariaților în vârstă de până la 18 ani, cu excepția salariaților din instituțiile audiovizualului, din teatre, circuri, organizații cinematografice, teatrale și concertistice, precum și din cele ale sportivilor profesioniști.

Articolul 257. Garanții suplimentare la concedierea salariaților în vârstă de până la 18 ani

Concedierea salariaților în vârstă de până la 18 ani, cu excepția cazului de lichidare a unității, se permite numai cu acordul scris al agenției teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, respectându-se condițiile generale de concediere prevăzute de prezentul cod.

[Art.257 modificat prin Legea nr.8-XVI din 09.02.2006, în vigoare 02.06.2006]

Codul muncii al Republicii Moldova în Monitorul Oficial al R. Moldova nr.159-162/648 din 29.07.2003

COMUNICĂ, DECIDE ȘI EXPRIMĂ-ȚI ATITUDINEA!

- *Examinează împreună cu colegii/colegele cazurile 1 și 2.*

Cazul 1. Andrei la absolvirea gimnaziului avea 16 ani. El nu a avut interes mare pentru continuarea

studiilor și când prietenul lui Nicu, de 22 ani, i-a propus să devină membru al unei brigăzi de construcție a dat acordul. Brigada realiza lucrări de reparație capitală la o grădiniță în satul vecin. Andrei nu depășea timpul de muncă, prevăzut de lege, dar a participat la toate lucrările alături de ceilalți bărbați din brigadă. După o săptămână de lucru el a venit acasă cu primul salariu, care era egal cu salariul lunar al mamei. După o lună de lucru Andrei a devenit victimă a unui accident: în timpul lucrărilor cu smoolă a primit arsuri de gradul II în zona piciorului stâng și a ambelor brațe. Când a ajuns la spital a fost întrebat despre polița de asigurare medicală. Din cauza faptului că nu avea poliță a fost nevoit să cheltuiască o sumă mare de bani pentru tratament. Șeful șantierului a refuzat să plătească ceva suplimentar. Andrei este dezamăgit și suferă din cauza stresului post-traumatic: nu vrea să comunice cu semenii, crede că în lume nu există dreptate și nu știe cu ce să se ocupe în continuare.

Cazul 2. Elena (16 ani) își face studiile la un colegiu, specialitatea de informatică, iar în timpul liber, cel mult 4 ore pe zi, muncește în baza unui contract individual de muncă. Sarcina ei de bază este administrarea sediului unei firme specializate în tranzacții imobiliare: colectează și

achită facturile de utilități, face update-uri la calculatoare, menține pagina web a firmei. Munca pe care o efectuează adolescenta este în consens cu propriile sale interese și capacități, iar sarcinile noi pe care și le asumă contribuie la dezvoltarea ei personală și profesională.

Părinții susțin activitatea de muncă extrașcolară a fiicei, considerând că Elena a devenit mult mai încrezută în sine, îndrăzneată și responsabilă. Profesorii o caracterizează ca pe un adult, care știe foarte bine ce vrea și ce poate, iar colegii o respectă pentru faptul că în orice situație dificilă găsește soluția potrivită.

- **Completează tabelul după modelul propus mai jos**

	Impact pentru sănătate	Impact pentru starea psiho - emoțională	Impact pentru relaționarea cu alte persoane sau instituții	Impact pentru obținerea studiilor
Munca în baza contractului (cazul Elenei)				
Munca fără contract (cazul lui Andrei)				

- **În baza tabelului identificați avantajele angajării la muncă prin contract și riscurile angajării la muncă fără contract.**
- **Elaborați o prezentare de 2 minute prin care trebuie să motivați o persoană de 16 ani, care vrea să se angajeze, să încheie contract cu angajatorul.**

ACȚIONEAZĂ!

Realizează, la alegere, una din următoarele sarcini:

1. Elaborează un articol/poster/discurs cu tema “Munca în adolescență: drepturi și responsabilități”. Prezintă produsul la ora de dirigenție.
2. Află opinia a cel puțin 3 persoane adulte de vârstă diferită (până la 35 de ani; între 35-45 ani; după 45 de ani) despre munca prin contract și fără contract. Generalizează rezultatele interviurilor în tabel.

	Avantaje	Dezavantaje/limite
Munca în baza contractului		
Munca fără contract		

Prezintă rezultatele mini-cercetării la ora de dirigenție.

TEMA 6. INTERVIUL DE ANGAJARE

MESAJUL CHEIE

Știu cum să mă comport în timpul unui interviu de angajare

La finalul lecției vei putea:

- explica cum trebuie să te îmbraci pentru un interviu;
- descrie câteva comportamente non-verbale utile pentru un interviu de angajare;
- prezenta sugestii pentru păstrarea echilibrului emoțional în timpul unui interviu;
- identifica comportamente reușite și nereușite ale personajelor dintr-un studiu de caz;
- selecta informația necesară pentru a răspunde la întrebările posibile ale angajatorului.

IMPLICĂ-TE!

- *Ce știi despre interviul de angajare? Amintește-ți situații din filme, cărți sau relatările unor persoane cunoscute. Prezintă colegului/gei de alături cunoștințele tale și ascultă ce știe el.*
- *Împreună răspundeți la întrebările de mai jos:*
 - De ce angajatorii organizează interviuri cu potențialii candidați?
 - De ce unele persoane după interviu sunt angajate, iar altele – nu?
 - Ce comportamente, în timpul unui interviu, sporesc șansa de angajare?

Notează laconic în caiet răspunsul la ultima întrebare.

INFORMEAZĂ-TE ȘI PROCESEAZĂ INFORMAȚIA!

Citește, unul după altul, fragmentele textului. După lectura fiecărui fragment răspunde la întrebările propuse.

„Sfaturi pentru un interviu de angajare”

A. Cum ne îmbrăcăm la interviu

Îmbracă-te adecvat. Vestimentația te va ajuta să creezi o impresie generală pozitivă despre tine: ea trebuie să fie curată și potrivită locului unde mergi. Îmbracă-te în așa mod, ca să fii în stilul celor ce lucrează în domeniu. Nu vei merge să te angajezi la o spălătorie auto îmbrăcat/ă în costum, așa cum nu vei merge în blugi la interviul organizat de o bancă. Folosește bunul simț și, la nevoie, consultă-te cu cineva.

Atenție la detalii: dacă plouă, ia o cârpa cu tine și șterge discret pantofii înainte de a intra în clădire; elimină mirosul de tutun (daca e cazul) și aruncă guma înainte de a intra în clădire.

1. *Cum înțelegi sfatul „Îmbracă-te adecvat?”*
2. *De ce este important să ai haina și încălțămintea curată?*
3. *Ce impresii poate provoca asupra angajatorului hainele de gală și bijuteriile scumpe?*

B. Limbajul corpului în timpul unui interviu

În procesul interviului este foarte important să transmiți semnale corecte. Demonstrează atenția: păstrează contactul vizual cu persoana (sau persoanele) care te interoghează, dă din cap ca semn de înțelegere, păstrează zâmbetul discret. Când șezi pe scaun, poziția corpului trebuie să fie puțin îndreptată în direcția interlocutorului. Fii relaxat/ă, nu gesticula energic, vorbește cu voce suficient de tare, ca angajatorul să te audă fără un efort suplimentar.

Evită: mimica, tonalitatea vocii și gesturile ar putea să nu coincidă cu vorbele tale și acest lucru va fi observat de către persoana care te intervieuează.

1. De ce este important să păstrezi contactul vizual?
2. Ce semne pot arăta că persoana nu este sinceră?
3. Ce semne denotă încredere în sine? Dar lipsa încrederii în sine?

C. Emoțiile în timpul interviului.

Interviul este primul „test” al comportamentului tău în situații stresante. Ține minte că nu ai fi fost invitat/ă la interviu dacă nu ar fi existat o șansă reală să obții postul respectiv. Pornește cu acest gând la interviu. Insuflă-ți că te vei descurca foarte bine, pentru că te-ai pregătit din timp: *te-ai informat despre angajator* (pe site-ul acestuia sau din alte surse), *ai luat CV-ul cu tine, te-ai gândit la posibilele întrebări, care îți vor fi adresate. Pentru păstrarea calmului aplică un exercițiu foarte util: răspunde la posibilele întrebări în fața unui prieten sau membru al familiei. Poți să te filmezi în cadrul unui exercițiu, ca apoi să analizezi video pentru a depista elemente ale comportamentului, ce trebuie de îmbunătățit.* În cazul în care interviewerul adresează o întrebare complicată, este bine să faci o pauză de tăcere pentru a-ți aduna gândurile. Fii încrezător!

1. De ce invitația la interviu este o șansă reală de angajare?
2. Ce acțiuni, realizate înainte de interviu, sporesc încrederea în forțele proprii?
3. Ce exerciții speciale pentru păstrarea calmului cunoști?

D. Discuție despre companie.

Află cât mai multe despre compania/organizația la care vii pentru interviu. Acest gest va demonstra potențialului angajator ca ai «făcut temele.» În mod natural, unele întrebări pentru angajator vor apărea în procesul interviului. Dar, totuși, este mai bine să vii la interviu cu o listă de întrebări pregătite din timp (dacă este posibil, formulează întrebările specifice domeniului de activitate a companiei). Acest lucru poate impresiona interviewerul și va demonstra că manifesti un interes sincer pentru compania lor.

1. De ce în timpul interviului nu este suficient doar să dai răspunsuri, dar trebuie și singur/ă să adresezi întrebări angajatorului?
2. Ce concluzii poți să faci, în caz dacă angajatorul nu răspunde la întrebările candidatului, de exemplu, despre condițiile contractului de muncă sau despre pachetul social?

COMUNICĂ ȘI DECIDE!

Studiu de caz. Citește și analizează comportamentul personajelor din textul de mai jos și identifică comportamente corecte și greșeli comise de către aceștia.

Ana și Vasile au aflat că organizația neguvernamentală, care lucrează în domeniul protecției mediului, recrutează voluntari/e pentru realizarea activităților de informare cu privire la economia verde. Ei împreună au deschis site-ul organizației și au citit despre proiectele realizate în ultimii 3 ani, au redactat scrisori de intenție și le-au expediat pe adresa organizației. În scurt timp, coordonatorul proiectului a revenit cu un apel telefonic, prin care i-a invitat la un interviu în a doua jumătate a zilei.

Ana demult intenționa să se implice în activități de voluntariat. Ea era convinsă că interviul este un eveniment important, a citit încă odată anunțul despre proiect și a întocmit o listă cu întrebări posibile, la care trebuie să răspundă în cadrul interviului. Apoi a telefonat la organizație și a stabilit ora exactă pentru interviu. În timpul interviului era puțin încordată și vocea, în unele momente, îi tremura. Ea a povestit că protecția mediului este domeniul care o interesează și a relatat că este atentă la noutățile din acest domeniu. Mai mult decât atât, unele idei le-a aplicat împreună cu părinții în grădina proprie. Ea a menționat că are experiență de organizare

a activităților cu elevii din școala primară, dar nu este sigură ca va reuși în informarea adulților. Vasile a venit la interviu imediat după un antrenament de baschet, la sfârșitul zilei de lucru. În timpul interviului ședea relaxat pe scaun și a povestit în mai multe detalii despre succesele școlare și interesele personale. Coordonatorul a aflat că Vasile este pasionat de matematică și fizică, muzică, rock și baschet, pescuit și vizionarea filmelor împreună cu prietenii. Băiatul a mai menționat că la tabăra de vară a făcut cunoștința cu un voluntar din SUA și, după ce a auzit mai multe istorii despre participarea lui în diferite proiecte, a luat decizia să se implice în activitatea de voluntariat. Vasile a recunoscut, că nu are experiență de organizare a activităților de informare, dar crede că va reuși, pentru că ușor intră în contact cu diferite persoane și deseori este în centrul atenției în echipa lui de prieteni.

Imaginează-ți că ești în locul coordonatorului de proiect. Ce decizie ai lua? Care vor fi argumentele?

ACȚIONEAZĂ!

1. Pregătește-te de simularea interviului – răspunde la întrebările care deseori sunt utilizate de angajatori:

- Povestești despre Dvs.
 - Numiți 3 realizări importante ale dvs. De ce considerați așa?
 - De ce noi trebuie să vă angajăm anume pe dvs. și nu alt candidat?
- Relatați situații, în care dvs. ați demonstrat abilități de lider.
 - Povestești despre abilitatea dvs. de a dirija stresul, prezentați un exemplu cum v-ați descurcat în situație de stres.
 - Care sunt calitățile dvs. pe care vreți să le dezvoltați?
 - Care sunt interesele și ce hobby aveți?
 - Povestești despre cea mai preferată ocupație sau materie școlară. De ce?
 - Povestești despre ocupația/materie școlară care nu va place. De ce?
 - Cu ce vreți să vă ocupați peste 5 sau 10 ani?
 - Care a fost cea mai mare provocare pentru dvs? Cum ați depășit-o?
 - Care sunt abilitățile de lucru la computer? Ce soft-uri utilizați?
 - Care sunt valorile dvs. de bază (de exemplu, sănătatea, familia, timpul liber etc.)?
 - Care sunt abilitățile dvs. în soluționarea problemelor? Prezentați un exemplu concret cum ați soluționat o problemă.
- 2. Pentru pregătirea răspunsurilor utilizează rezultatele Inventarului potențialului propriu.**
- 3. Consultă alte surse de informație (internet, părinți, cunoscuți) despre greșelile posibile în cadrul unui interviu de angajare.**

TEMA 7. SIMULAREA INTERVIULUI DE ANGAJARE

MESAJUL CHEIE

Perfecționez abilitățile de comunicare pentru a obține un loc de muncă dorit

La finalul lecției vei putea:

- răspunde la întrebările-tip adresate de către angajator;
- identifica comportamente non-verbale corecte și greșite;
- lua decizii privind îmbunătățirea abilităților proprii de comunicare în timpul interviului de angajare.

IMPLICĂ-TE!

Apreciază cu o notă de la 1 la 5 (1-minim și 5-maxim) afirmațiile de mai jos, care exprimă corectitudinea comportamentelor în timpul unui interviu. Argumentează ulterior opinia.

1. A venit cu 5 minute înainte de timpul stabilit.
2. A luat cu sine diverse documente: CV-ul, scrisori de recomandare, acte ce confirmă studiile, certificate de participare la instruire.
3. A venit la interviu în haine și încălțăminte curate.
4. Părul nu este curat.
5. Zâmbește discret.
6. Evită privirea în ochi.
7. Răspunde foarte laconic la întrebările angajatorului.
8. Nu poate prezenta exemple concrete ce demonstrează abilitățile necesare.
9. Descrie vag, fără dovezi concrete, calitățile forte care îl caracterizează.
10. Spune că nu are puncte slabe.
11. Întreabă angajatorul despre condițiile de lucru: perioada de timp, sarcini.
12. Demonstrează cunoștințele sale despre companie.
13. Întreabă despre salariu și pachetul social.
14. În timp ce vorbește, vocea îi tremură.
15. Spune că a visat să lucreze anume aici.

INFORMEAZĂ-TE!

Interviul de angajare, de regulă, este organizat de către angajatori pentru a colecta informații suplimentare despre potențialii salariați. În același timp, și candidatul are posibilitatea să afle mai multe despre locul și condițiile de muncă. Ar fi bine să nu ratezi această șansă.

De regulă, sunt 5 domenii de bază, despre care trebuie să colectezi informație:

1. *Forma juridică a raportului de muncă* – dacă angajarea se face în baza contractului individual de muncă, dacă se face pe o durată determinată sau nedeterminată;
2. *Responsabilitățile specifice ale postului* – ce se așteaptă de la tine, ce competențe trebuie să aplici, cu cine vei lucra, cui te vei subordona etc;
3. *Timpul de lucru și timpul liber* – cât timp trebuie să dedici serviciului pe zi, pe săptămână, pe lună, dacă este prevăzut concediu etc;
4. *Posibilități pentru dezvoltarea profesională și avansare în carieră* – ce instruirii și alt suport oferă compania, care sunt condițiile pentru dezvoltarea carierei;
5. *Remunerarea* – ce salariu este prevăzut pentru volumul de lucru efectuat, ce factori pot majora sau micșora salariul, care sunt bonusurile și alte avantaje materiale.

Respectă etica discuției: de obicei, remunerarea se negociază la final – după ce au fost analizate alte aspecte. Se consideră etic să întrebi despre salariu, după ce angajatorul primul s-a interesat referitor la suma care te-ar satisface sau după ce a descris volumul remunerării.

Colectarea informației despre aceste cinci domenii te va ajuta să iei o decizie corectă și conștientă. De multe ori, emoția primirii unei vești bune este atât de mare, încât tinzi să accepți imediat oferta. Totuși, nu te grăbi cu decizia – ai dreptul să ceri timp (de regulă, nu mai mult de 2 zile). Dacă aștepți și alte oferte, nu spune nimic despre acestea, iar dacă refuzi, fă acest lucru politicos.

PROCESEAZĂ INFORMAȚIA!

Răspunde la întrebările de mai jos.

- Ce informații suplimentare trebuie să colectezi de la angajator în cadrul interviului?
- Formulează cel puțin câte o întrebare pentru fiecare din cele 5 aspecte enumerate mai sus.
- Care din aceste aspecte este pentru tine cel mai important? De ce?

COMUNICĂ, DECIDE ȘI EXPRESSĂ-ȚI ATITUDINEA!

Organizează simularea unui interviu de angajare în baza acestor reguli.

1. Elevii sunt repartizați în grupuri câte 3 (în caz de necesitate, 4 persoane). Fiecare, pe rând, va juca rolul de: *candidat, angajator, observator*.
2. Un interviu durează 5 minute.
3. Sarcini specifice:
 - *Candidatul* – răspunde la întrebări, are dreptul să pună întrebări;
 - *Angajatorul* – adresează întrebări și răspunde, dacă e cazul, la întrebările candidatului;
 - *Observatorul* – remarcă comportamentul candidatului cu ajutorul fișei de observare și după expirarea timpului oferit pentru interviu, prezintă rezultatele.

Fișa de observare

Instrucțiuni. Studiază comportamentele indicate în fișa de observare. În procesul exercițiului observă comportamentul colegului care participă la interviu în rol de candidat și pune cu creionul semnul + în celula respectivă de fiecare dată, când remarci un comportament anumit. După finisarea interviului, discută cu colegii despre cele sesizate și împreună identificați comportamente reușite și comportamente care necesită de a fi îmbunătățite.

	Comportament observabil al candidatului	Prezența comportamentului (+)
	Salută angajatorul	
Limbajul corpului	Păstrează contactul vizual	
	Zâmbește discret	
	Evită să privească în ochi interlocutorul	
	Menține corpul drept, puțin înclinat înainte	
	Se scarpină în cap sau atinge nasul cu degetele	
Discuția despre angajat	Răspunde la întrebările despre interesul față de serviciul propus	
	Prezintă exemple concrete despre experiența personală	
	Prezintă calitățile personale forte	

Discuția despre angajator	Adresează întrebări despre condițiile de muncă (sarcini specifice, ore de lucru etc.)	
	Întreabă despre condițiile de remunerare (salariu, pachet social)	
	Mulțumește pentru timpul oferit la interviu	

ACȚIONEAZĂ!

După finalizarea exercițiului de simulare, elaborează o pagină pentru portofoliu în baza la 3 întrebări:

1. Ce am reușit în cadrul interviului?
2. Ce a fost dificil pentru mine?
3. Ce acțiuni trebuie să întreprind pentru a depăși în viitor dificultățile?

Completează proiectul tău de carieră utilizând experiența acumulată (ce abilități de negociere ai, ce activități pot fi realizate pentru dezvoltarea acestora)

Redactează toate materialele acumulate pe parcursul studierii modulului pentru a prezenta la lecția următoare proiectul tău de carieră în conformitate cu toate criteriile de evaluare.

TEMA 8. ÎMI PROIECTEZ VIITORUL ȘI ARGUMENTEZ DECIZIA

MESAJUL CHEIE

Perfectez proiectul meu de carieră comunicând cu colegii

La finalul lecției vei putea:

- realiza prezentarea deciziei de carieră utilizând modelul propus în manual;
- evalua prezentările colegilor de clasă utilizând fișa de evaluare prezentată în manual;
- realiza autoevaluarea Proiectului personal de carieră în bază sugestiilor propuse în manual;
- lua decizii argumentate despre acțiunile concrete pentru dezvoltarea carierei care trebuie să fie realizate în următoarele 3 luni.

IMPLICĂ-TE!

- *A ajuns momentul prezentării proiectului de carieră. Verifică dacă proiectul tău corespunde criteriilor descrise în Fișa criteriilor de evaluare. Citește fiecare criteriu și răspunde la întrebările din tabel*

	Criterii	Excelent	Bine	Acceptabil
1	Concretizarea profesiei/domeniului profesional	Describe profesia/domeniul profesional dorit	Numește și descrie parțial profesia/domeniul profesional dorit	Numește profesia/domeniul profesional dorit
		<i>Poți numi o profesie concretă sau domeniul ocupațional dorit?</i>		
2	Descrierea competențelor necesare pentru profesia dată	Describe minimum 5 competențe	Describe 3-4 competențe	Describe 1-2 competențe
		<i>Câte competențe specifice profesiei alese poți să descrii?</i>		
3	Analiza capacităților personale relevante profesiei date	Prezintă cel puțin 3 argumente care demonstrează ca are aptitudinile și calitățile necesare și cel puțin 2 calități pe care trebuie să le dezvolte	Prezintă 2 argumente care demonstrează ca are aptitudini și calități necesare și 1 calitate, care trebuie să fie dezvoltată	Prezintă calitățile personale necesare pentru ocupația dată, dar fără dovezi care demonstrează prezența lor.
		<i>Câte argumente despre prezența aptitudinilor și calităților personale relevante profesiei poți să prezinți?</i>		
		<i>Ce abilități trebuie și încă vrei să-ți dezvolți?</i>		
4	Identificarea oportunităților educaționale	Prezintă instituția concretă pentru continuarea studiilor și cel puțin 3 argumente în favoarea ei	Prezintă instituția concretă și 2 argumente în favoarea ei	Prezintă tipul instituției și 1 argument în favoarea ei
		<i>Poți numi o instituție concretă pentru continuarea studiilor? De ce ai ales anume această instituție?</i>		
5	Prezentarea planului personal de acțiuni	Planul prezentat descrie cel puțin 5 acțiuni, cu termeni de realizare și rezultate așteptate	Planul prezentat descrie 3-4 acțiuni, cu termeni de realizare și rezultate așteptate	Planul descrie 2 acțiuni și rezultate așteptate, fără termeni de realizare
		<i>Câte acțiuni conține planul tău?</i>		
		<i>Termenii de realizare sunt clari?</i>		
		<i>Poți să descrii rezultatele concrete la care te aștepți?</i>		

INFORMEAZĂ-TE!

Regulile prezentării proiectului de carieră

- Prezentarea se realizează în grupuri a câte 3 persoane.
- Fiecare elev are la dispoziție aproximativ 5-6 minute pentru prezentarea proiectului.
- În timp ce un membru al grupului prezintă proiectul de carieră colegii monitorizează prezentarea cu ajutorul *fișei criteriilor de evaluare* (prezentată mai sus, la rubrica „Implică-te!”).
- După finalizarea prezentării, colegii completează fișa de evaluare – pun note la fiecare criteriu: *excelent* – 9-10, *bine* – 7-8, *acceptabil* – 6; notează sugestii pentru îmbunătățirea proiectului de carieră și semnează fișa (modelul fișei este prezentat mai jos).
- Fișele de evaluare completate se transmit colegului.

Fișa de evaluare (poate fi multiplicată sau desenată de mână după modelul dat).

Numele și prenumele autorului Proiectului de carieră	
Criteriu	Nota
Concretizarea profesiei/domeniului profesional	
Descrierea competențelor necesare pentru profesia dată	
Analiza capacităților personale relevante profesiei date (Temperament, inteligență, aptitudine)	
Identificarea oportunităților educaționale	
Prezentarea planului de acțiuni personale	
Sugestii pentru îmbunătățirea proiectului de carieră	
.....	
.....	
.....	
Numele și prenumele evaluatorului	

COMUNICĂ ȘI DECIDE!

- *Realizați prezentările proiectelor de carieră în grupuri.*
- *Decideți, în baza punctajului acumulat și impresiilor personale, care este cea mai reușită prezentare.*

EXPRIMĂ-ȚI ATITUDINEA ȘI ACȚIONEAZĂ!

Meditează asupra exercițiului de prezentare a Proiectului de carieră și în caiet notează impresiile și concluziile, continuând propozițiile:

1. În cadrul prezentării m-am simțit (descrie emoțiile tale).....
2. Și eu, și evaluatorii mei considerăm că mi-a reușit foarte bine (descrie momentele forte ale prezentării menționate de colegii de grup).....
3. Evaluatorii au spus că pot îmbunătăți (descrie laconic sugestiile evaluatorilor).....
4. Din acest exercițiu am învățat (descrie concluziile tale despre experiența acumulată).....
5. Pentru a realiza Proiectul meu de carieră, timp de 3 luni voi (descrie acțiunile concrete pe care le vei întreprinde).....

MATERIALE PENTRU DIRIGINȚI

elaborate în cadrul proiectului
 ”Reconceptualizarea orientării profesionale și consilierii în carieră”
 (REVOCC)

CUPRINS

Nr	Teme	Nr de ore	Pagina
TEMA 1.	CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE PERSONALITĂȚII	1	49
TEMA 2.	SPECTRUL PROFESIILOR DE SUCCES	1	55
TEMA 3.	AZI ELEV, MÂINE...	1	58
TEMA 4.	CAUT UN SERVICIU	1	61
TEMA 5.	INTERVIUL DE ANGAJARE	1	63
TEMA 6.	PIAȚA MUNCII	1	68
TEMA 7.	ABILITĂȚILE UNUI PROFESIONIST	1	70
TEMA 8.	AFACEREA MEA	1	72

Finalitate: Competența de proiectare a carierei

Competențe specifice:

1. Competența de autoevaluare a potențialului individual din perspectiva proiectării carierei
2. Competența de informare despre oportunitățile de evoluție în carieră și perspectivele pieței muncii
3. Competența de realizare a marketingului personal și vocațional
4. Competența de a lua decizii privind traseul educațional și profesional în baza sistemului de atitudini și valori

TEMA 1. CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE PERSONALITĂȚII**MESAJUL 1**

Recunoașteți calitățile personale pentru a face o alegere profesională corectă

Metode și tehnici

Exercițiul, energizantul, lucru în grup, discuția

Materiale

Fișa resursă *Calitățile profesioniștilor*, fișa resursă *Vând/Cumpăr*, foițe, foi A1, foi A3, markere

EVOCARE**Energizantul *Calități în cerc* (5 min)**

Exercițiul decurge rapid. Elevii stau în cerc. Fiecare pe rând propune câte o calitate. Cel care tace 3 sec, iese din joc.

- Ce sunt calitățile?
- Cum se formează calitățile?
- Ce calități trebuie să posede un profesionist?

REALIZARE A SENSULUI**Lucru în grup *Calitățile profesioniștilor* (10 min)**

Elevii se împart în grupuri a câte 5-6 elevi.

Profesorul repartizează grupurilor câte un studiu de caz decupat în 4-5 părți (fișa resursă *Calitățile profesioniștilor* sau un caz elaborat de profesor), foi A3 și markere.

În cadrul grupurilor elevii restabilesc informația, citesc, selectează calitățile profesionistului și elaborează portretul unui profesionist ideal.

Fiecare grup prezintă activitatea. Se identifică calitățile comune pentru toate grupurile. Profesorul le scrie pe un poster.

Exercițiul *Cel mai... Cea mai...* (15 min)

Profesorul împarte elevilor foițe (în dependență de numărul calităților comune, identificate în exercițiul precedent).

- Scrieți pe foițe calitățile subliniate pe tablă (câte 1 cuvânt pe fiecare foiță).
- Stabiliți pentru cine din clasă sunt caracteristice calitățile notate pe foițe și scrieți-i numele pe foița, pe care este notată calitatea respectivă.

Profesorul pregătește postere (după numărul calităților comune identificate în exercițiul precedent), notează pe ele calitățile (câte o calitate pe fiecare foaie) și le plasează pe o suprafață orizontală separat.

Elevii așează foițele completate pe postere astfel ca să corespundă calității scrise pe foaie.

Elevii se împart în grupuri (după numărul posterelor). Profesorul repartizează grupurilor câte un poster, markere și foițele cu răspunsuri. Fiecare grup va calcula rezultatele pentru o calitate și vor ierarhiza lista elevilor conform numărului de alegeri.

Elevii fixează pe tablă foile cu rezultatele calculate și ierarhizate.

Discuție

- Cine este cel mai sociabil în clasă? (Profesorul enumeră pe rând toate calitățile de pe postere).
- Pentru care profesii este necesară prezența calității...? (Profesorul enumeră pe rând toate calitățile de pe tablă).
- Ce legătură există între o profesie și calitățile personalității?

REFLECȚIE

Iarmarocul calităților (15 min)

Profesorul repartizează elevilor fișa resursă *Vând/Cumpăr*.

Elevii se gândesc la o profesie și notează pe foaia „Vând” calitățile, pe care le posedă, dar nu sunt necesare pentru profesia respectivă, iar pe foaia „Cumpăr” scriu calitățile necesare profesiei preferate, pe care doresc să le achiziționeze. Cu ajutorul unui ac de siguranță foaia se fixează de haine.

Elevii pornesc la iarmaroc. Află ce vând și ce cumpără colegii. Notează ce au cumpărat și de la cine.

Discuție

- Ce ați cumpărat?
- Ce ați vândut?
- Ce a fost mai ușor să faceți: să cumpărați sau să vindeți? De ce?
- Ce calități se vindeau?
- Ce calități au fost solicitate de mai multe persoane? De ce?

EXTINDERE

Elevii vor desena un pom. Pe tulpina pomului vor nota profesia preferată. Pe frunzele pomului vor scrie calități necesare profesiei respective:

- Frunze verzi – calități de care dispun;
- Frunze maro – calități pe care trebuie să le achiziționeze.

INDICATORI DE SUCCES

- Elevii identifică calitățile unui profesionist ideal.
- Elevii selectează 2-3 calități necesare profesiei preferate.

Fișa resursă

Vând/cumpăr

VÂND	CUMPĂR

Fișa resursă

Calitățile profesioniștilor

1. CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE UNUI CONTABIL

Un contabil bun trebuie să dețină cunoștințe aprofundate ale principiilor financiare astfel, încât să știe să întocmească, să gestioneze și să prezinte corect situația financiară a fiecărui client.

Pentru aceasta, obiectivitatea și integritatea sunt cruciale. Un contabil își exercită activitatea pe principiul corectitudinii și nu lasă subiectivismul să îi afecteze lucrul.

Un contabil trebuie să se informeze regulat în privința schimbărilor legislative și juridice care se produc în mediul economic. Este absolut necesară o capacitate mare de învățare pentru a fi capabil să alinieze nevoile fiecărui client în funcție de schimbările imprevizibile ale pieței. Trebuie să fie conștient că, în momentul în care studiile sunt finalizate, nu se termină și învățatul. În consecință, el trebuie „să jongleze” cu flexibilitatea, având capacitatea de a se adapta în mod constant mediului dinamic de lucru.

Un bun contabil trebuie să mențină constant relația cu clienții și să anticipeze orice nevoie sau așteptare. Prin urmare, chiar dacă trăiește într-o lume a cifrelor, un contabil trebuie să dețină aptitudini sociale și de comunicare cu ajutorul cărora să construiască o relație interpersonală cu clientul, bazată pe încredere și profesionalism. În acest fel, el se detașează de rigiditatea caracteristică contabililor și aplică abordarea orientată pe oameni. Această abilitate ajută la constituirea unor relații de încredere cu partenerii actuali, și reprezintă un avantaj esențial în câștigarea de noi clienți.

Spiritul organizatoric nu trebuie să lipsească nici el din “lista” calităților unui contabil. Fiind nevoit să treacă de la un raport financiar la altul, contabilul trebuie să știe „să mănuiască” cu grijă proiectul fiecărui client în parte.

Un specialist contabil trebuie să aibă capacitatea de a lua decizii rapide, dar cu o atenție sporită asupra detaliilor. Deseori, acestea fac diferența într-o anumită situație, iar un detaliu aparent ne semnificativ poate conduce la rezultate excelente sau, dimpotrivă, la unele dezastruoase. (www.christineconsulting.ro)

2. CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE UNUI MANAGER

Spunem că o persoană are abilități de conducere atunci când îi poate determina pe alții să se implice într-o acțiune de bună voie, dar nu pentru că se tem de consecințele nesupunerii ori pentru că se supun automat cerințelor oficiale.

De cele mai multe ori, cerem unui manager să coordoneze echipe abile, dinamice și eficiente, astfel încât obiectivele firmei să fie atinse cu succes.

În general, cei mai talentați și populari manageri sunt cei la care colaboratorii și subalternii apreciază: stimularea fără stres, entuziasmul în muncă, încrederea în colegi, spiritul întreprinzător, cooperarea, creativitatea.

Pe lângă toate aceste calități, un bun manager trebuie să demonstreze că are capacitatea de a lua decizii și de a-și asuma responsabilități, că are o putere mare de sinteză și analiză, are capacitatea de planificare în funcție de termenii stabiliți și de antrenare a membrilor echipei de lucru în vederea finalizării obiectivelor. Mai este un bun administrator, trebuie să aibă calitățile necesare pentru a administra resursele umane, materiale și financiare pe care firma i le pune la dispoziție, este un bun organizator și un bun evaluator, are calități de relaționare cu subalternii – este capabil să asculte, să motiveze, dar și să sancționeze atunci când este cazul.

Una dintre cele mai importante calități pentru deținătorul unui post de conducere este capacitatea de a lua decizii și de a-și asuma responsabilități.

Multe împrejurări de la locul de muncă necesită un raționament rapid, precum și viteză în luarea deciziilor.

Dacă un manager dorește să obțină rezultate maxime în activitatea profesională, el trebuie să evite pe cât e posibil situațiile de mai jos:

- Aruncă vina pe alții.
- Nu are spirit de echipă.
- Se simte în siguranță și mulțumit.

- Nu înțelege oamenii.
- Nu este organizat.
- Se înfurie des.
- Nu își asumă nici un risc.
- Are o atitudine nesigură și defensivă.
- Nu are imaginație.
- Rămâne inflexibil.
- Se opune schimbărilor. (G. Marin)

3. CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE UNUI JURNALIST

Meseria de jurnalist impune anumite canoane profesionale cunoscute sub numele de etică jurnalistică sau deontologie, pe care jurnalistul ar trebui să le respecte pentru a nu-și pierde credibilitatea. Un jurnalist ideal ar trebui să informeze corect asupra faptelor, deci să fie obiectiv și echidistant. Obiectiv prin relatarea evenimentelor departe de propriile convingeri sau preferințe politice. Echidistanța în relatare se poate obține tratând subiectul dintr-o poziție care nu permite înclinarea balanței înspre o opinie sau alta. Dacă jurnalistul posedă aceste două calități el o are și pe o a treia, independența. Independența jurnalistului nu se referă la o independență în plan financiar, ci mai degrabă o independență în plan psihologic. Jurnalistul ar trebui să caute întotdeauna adevărul, să se documenteze bine pentru ca mai apoi să îl prezinte altora. Onestitatea ocupă un loc important între calitățile jurnalistului, aici mă refer cu precădere la partea financiară. Dacă jurnalistul nu va accepta bani în schimbul ascunderii sau dezvăluirii unei informații, atunci el va fi împăcat cu sine și se va putea numi jurnalist. Jurnalistul ideal trebuie să aibă curaj. Curajul de a pune întrebări dificile, curajul de a publica ceva în detrimentul anumitor persoane influente sau anumitor grupuri de interese, curajul de a spune adevărul, curajul de a-și susține relatarea indiferent de situație, curajul de a relata de la fața locului, curajul de a nu ceda în fața presiunilor, curajul de a-și menține statutul de jurnalist. Jurnalistul trebuie să fie sociabil, iar pentru asta are nevoie de o doză de șarm. (M. Luța).

4. CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE UNUI BUCĂȚAR

Prima condiție pentru a fi un bucătar este pasiunea. A face meseria de bucătar nu este doar o sarcină tehnică de aplicare a unor rețete, ci și plăcerea de a atinge materia primă, ingredientele, de a le curăța, tăia, tranșa, pregăti, gusta, mirosi, prezenta. A fi bucătar mai înseamnă și a cunoaște foarte bine și a respecta normele igienico-sanitare specifice, a organiza bucătăria sau propriul post de lucru, a organiza magaziile și depozitele și a-și planifica activitatea.

Bucătarul trebuie să prepare bucate după diferite rețete care să satisfacă consumatorii, scop care presupune: pregătirea alimentelor, materiei prime, ingredientelor, măsurarea acestora, amestecarea progresivă, dospirea, fermentarea, coacerea sau fierberea lor, finisarea, împărțirea în porții. Activitatea bucătarului se desfășoară în mediu protejat, însă uneori cu temperaturi foarte mari. Din punct de vedere al mediului socio-organizațional, este vorba despre sarcini repetitive și de rutină, programul de muncă este fix (în sensul că există un orar care trebuie respectat pentru a nu periclita satisfacerea exigențelor clienței; în realitate, în bucătărie se depășește de multe ori orarul, tocmai din cauză că o comandă nu poate fi abandonată la mijloc și nici locul de muncă lăsat necurățat, neigienizat sau în dezordine) și că activitatea se desfășoară preponderent în echipă.

Uneori munca bucătarului implică și anumite riscuri sau accidente, cele mai frecvente fiind de natură termică: arsuri la nivelul mâinilor, al feței, prin contactul cu mașinile de gătit și uneltele de bucătărie încinse sau datorită aburului și unor lichide fierbinți.

Ocupația de bucătar presupune următoarele caracteristici: corectitudine, seriozitate, scrupulozitate etc.

Comportamentele bucătarului sunt orientate spre scopuri clar definite, exigență, meticulozitate, rigurozitate în realizarea sarcinilor, conștientizarea regulilor (www.eurodezvoltare.ro).

5. CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE UNUI AVOCAT

Piatra de temelie în ceea ce privește calitățile pe care un avocat trebuie să le dețină este pregătirea teoretică temeinică. Totodată avocatul ar trebui să se afle într-o continuă pregătire teoretică încercând mereu să-și îmbogățească bagajul de cunoștințe.

Capacitatea de a comunica și interacționa cu oamenii nu este de neglijat. Cunoștințele din domeniul psihologiei reprezintă un atu. Avocații lucrează cu oameni și pe cât de plăcut poate fi acest aspect, pe atât de dificil. Avocatul ar trebui să aibă capacitatea de a asculta, să dea dovadă de răbdare, pentru a înțelege doleanțele clientului și punctul lui de vedere. Adaptabilitatea și maleabilitatea nu este, de asemenea, o caracteristică de neglijat. Totuși, avocatul nu trebuie să abuzeze de libertatea pe care o are în exercitarea profesiei. Este de preferat ca opiniile juridice să nu se schimbe de la o zi la alta, decât în cazuri excepționale.

Capacitatea de a păstra secretul profesional este deosebit de importantă. Respectul cuvenit justiției, legilor sunt foarte necesare pentru a fi un bun avocat.

Interesele clientului primează, iar avocatul trebuie să-l apere, să-i ocrotească interesele și să îl reprezinte în cea mai bună manieră posibilă. Argumentele trebuie prezentate într-o manieră care să nu îl facă pe interlocutor să se simtă atacat sau jignit.

Un avocat ar trebui să fie și un bun orator. Posibilitatea de a transmite către interlocutor a informației este foarte importantă. Timiditatea nu își are locul în această profesie.

Cu siguranță se pot găsi și alte calități de care un avocat trebuie să dea dovadă, dar acestea sunt printre cele mai importante și demne de luat în considerare în momentul alegerii acestei profesii. (B. Gherman)

6. CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE UNUI CONSILIER

Termenul de profesionist în consiliere se poate aplica, cel puțin formal, în țara noastră, unui grup relativ restrâns de persoane. În schimb, este cu mult mai mare numărul celor care realizează intervenții de consiliere și nu conștientizează regulile acestei profesii, sub diferite forme, ocazional sau regulat. În această a doua categorie pot fi incluși medicii practicieni și personalul medical, pedagogii, preoții, polițiștii și șefii unor colective profesionale.

Printre cerințele fundamentale față de un consilier se enumeră: un echilibru interior fundamental, controlul reacțiilor emoționale, răbdare și disponibilitatea de a veni în contact cu problema și suferința umană, gradul ridicat de autoacceptare al consilierului, care aduce cu sine acceptarea altora, respectul față de alții și încrederea. Învățăm să nu judecăm pe cei care vin la noi. Căldura și naturalețea definesc abilitatea de a fi deschis față de persoanele care solicită sprijin. Naturalețea este o trăsătură centrală și arată dacă suntem sau nu interesați de situația respectivă. În calitate de profesioniști ar trebui să fim interesați de toate cazurile.

Un consilier nu supraevaluează, evită atitudinile stereotipizate. Este spontan, dar nu necontrolat și hazardat. Manifestă tact și respect. Este dispus să împărtășească experiențele sale cu clienții, dacă ele pot fi folositoare pentru ei.

Înțelegerea empatică este o altă trăsătură a consilierului profesionist care desemnează capacitatea de a intra, într-un sens perceptual, în lumea interioară a altei persoane, a vedea lumea așa cum o vede persoana respectivă.

Ținuta etică reprezintă unul dintre atributele fundamentale ale unui consilier onest. Ea devine cu atât mai necesară, cu cât vulnerabilitatea clienților sau persoanelor este mai accentuată. Calitățile menționate se câștigă treptat, odată cu înaintarea în profesie. (A. Velicu)

7. CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE UNUI FOTOGRAF

Pasiunea îți va permite să perseverezi atunci, când eșuând, te vei simți descurajat, dar vei dori să încerci lucruri noi, să fotografiezi din ce în ce mai mult, să descoperi cum funcționează aparatul, să petreci ore și ore să vezi rezultatul muncii tale, toate acestea fiind o reală plăcere.

Sensibilitatea este și ea o calitate necesară unui fotograf. Fiind sensibil, vei vedea lumea altfel, cu mai multe savori și culori, dar mai ales cu mai multe emoții. Dacă un lucru te emoționează, ai cele mai multe șanse să faci o fotografie excelentă.

Trebuie să fii receptiv, atent, sensibil la tot ceea ce te înconjoară, deoarece pentru a putea vedea trebuie să știi mai întâi cum să privești, să fii atent la detalii.

Ai nevoie de răbdare, de timp pentru a învăța, pentru a practica, pentru a-ți căuta pozele, pentru a găsi un subiect interesant, pentru a găsi o bună compoziție sau un unghi ideal. Dacă nu-ți faci timp să te uiți în jurul tău, vei pierde o mulțime de poze sau subiecte interesante.

Poate părea un lucru mai ciudat, dar curiozitatea este foarte importantă. Trebuie să-ți placă să înveți lucruri noi, să înveți cum funcționează unele lucruri sau să descoperi noi tehnici sau situații.

Atunci când vorbim despre voință ne referim la dorința de a fi mai bun, dar și la perseverență, să nu abandonezi un anumit tip de fotografie pentru că nu ai reușit de prima dată.

O altă calitate este perfecționismul, ceritudinea că pot să fiu și mai bun, că dacă o poză nu este bună trebuie să recunoști și să dezvolți abnegația, să oferi timpul necesar de antrenament sau de practică pentru a stăpâni o anumită tehnică. (D. Opreșan)

8. CALITĂȚILE PROFESIONALE ALE UNUI FRIZER

Meseria de frizer implică trei aspecte majore: frumusețe, igienă și sănătate, aspecte care perfecționează gustul estetic al omului și îl apropie de ideal.

Lucrul frizerului include: comunicarea cu clienții, acordarea ajutorului în alegerea coafurii, realizarea frizurii pentru dame și bărbați, coafarea părului prin diverse metode, realizarea ondulării fizice și chimice a părului, vopsirea părului cu diferiți coloranți, modelarea coafurii conform cerințelor moderne etc.

Frizerul trebuie să posede un volum suficient de cunoștințe teoretice referitoare la regulile de organizare a locului de muncă, regulile de igienizare a locului de muncă, tipurile de aparate, instrumente, ustensile, albituri utilizate în salonul de frizerie, instrucțiunile de exploatare a utilajului, instrumentelor, ustensilelor, albiturilor, destinația și regulile de utilizare a mijloacelor dezinfectante, componența și concentrația soluțiilor de dezinfectare a utilajului și instrumentelor, regulile securității tehnice în lucrul cu substanțele dezinfectante, structura, proprietățile pielii și a părului, tehnici de realizare a diverselor tunsori, de coafare a părului, formulele de amestecuri pentru vopsirea părului, tehnici de modelare a coafurii, tendințele modei în domeniul coafurii.

Pentru o activitate cu succes frizerul trebuie să dețină următoarele calități profesionale: înclinații pentru lucru manual, înclinații pentru munca de creație, rezistență fizică, tendință de a lucra în domeniul comunicării etc.

Frizerul adeseori lucrează independent, fiind împreună cu alți specialiști de acest profil. Reprezentanții acestei profesii lucrează în încăperi. Acestea pot fi frizerii, saloane de frumusețe, case de modă etc. Lucrul frizerului se desfășoară preponderent în picioare, folosind instrumente speciale (foarfece, pieptene, mașini de tuns, foehnuri etc.). De regulă, este o activitate destul de viguroasă, care necesită mobilitate și comunicare cu oamenii.

Frizerul este destul de independent în activitatea sa. El poate lua propriile decizii în cadrul solicitărilor și dorințelor clienților, cu toate că poate fi limitat de capacitățile tehnice ale instrumentelor și materialelor lor. (Standard ocupațional. Frizer)

TEMA 2. SPECTRUL PROFESIILOR DE SUCCES**MESAJUL 2**

Evaluati propriul potențial profesional din perspectiva proiectării carierei

Metode și tehnici

Exercițiul, energizantul, laboratorul de creație, discuția, scriere liberă, autoanaliza

Materiale

Fișa resursă *Carte de vizită continuă*, fișa resursă *Cadranul SWOT*, foi A5, foi A4, creioane colorate

Pregătire

Profesorul, împreună cu elevii, până la lecție creează o livadă a profesiilor din colajele „Pomul profesiei mele”, realizate acasă.

EVOCARÉ**Energizantul *Numește profesia preferată de colegi (5 min)***

Elevii cercetează „Livada profesiilor”, apoi se aranjează în cerc. Profesorul acoperă colajul cu 1-2 foi A1. Fiecare elev pe rând numește profesia preferată a colegului din dreapta, de exemplu: „Lui Ion îi place medicina” sau „Ana vrea să devină psiholog” etc.

Discuție

- Când putem considera că o profesie este de succes?

REALIZARE A SENSULUI**Exercițiul *Masa suedeză (15 min)***Pregătirea bucatelor

Profesorul repartizează elevilor foi A5 și creioane colorate.

- În această livadă minunată a profesiilor va avea loc o recepție. Meniul acestei mese conține bucate, ingredientele cărora sunt calitățile specifice unei profesii. Inventati niște bucate originale, desenați-le pe foile primite și scrieți din ce ingrediente-calități sunt pregătite. Puteți pregăti câteva feluri de bucate.

Notă: În nici un caz pe foaie nu trebuie să fie scrisă profesia.

Servirea bucatelor

Elevii „aranjează” (fixează) bucatele pe „masă” (tablă) și le descriu.

Cina festivă

Elevii selectează 1 sau mai multe bucate, explică de ce a ales anume aceste bucate și identifică numele bucatelor (profesia).

Discuție

- Avem o masă bogată în profesii. Care din profesiile propuse de voi pot fi numite de succes?
- De ce considerați că aceste profesii sunt de succes?
- Ce alte profesii de succes cunoașteți?
- Ce condiții fac o profesie să fie de succes?
- Ce calități trebuie să dezvoltați pentru a avea o profesie de succes?

Lucru în grup *Palma prietenească (15 min)*

Elevii se împart în grupuri a câte 5.

Profesorul împarte foi A4.

- Desenați conturul palmei. În mijlocul desenului palmei scrieți prenumele. Transmiteți foaia spre dreapta. Colegii de grup vor scrie pe câte 1 deget al palmei o profesie de succes care, după părerea lor, se potrivește celui, prenumele căruia e scris pe palmă.

Fiecare elev prezintă profesiile și specifică care dintre ele îi place cu adevărat.

REFLECȚIE

Scriere liberă *Profesia de succes* (5 min)

Elevii timp de 5 min descriu o profesie de succes, apoi o prezintă colegilor.

Notă! În cazul unui număr mare de elevi în clasă, prezentările se fac în cadrul grupurilor și doar una aleasă de grup se prezintă tuturor colegilor.

Carte de vizită continuă (5 min)

Profesorul repartizează elevilor fișa resursă *Carte de vizită continuă*. Elevii completează cartea sa de vizită la momentul cu datele care îi reprezintă.

Elevii se împart în grupuri a câte 5-6 și analizează evoluția răspunsurilor pe parcursul anilor. Foaia completată va fi păstrată în portofoliu.

EXTINDERE

Elevii vor completa cadranul SWOT (fișa resursă), generalizând informația analizată pe parcursul celor 2 ore de dirigenție și educație civică.

INDICATORI DE SUCCES

- Elevii determină calitățile profesionale pe care trebuie să le dezvolte.
- Elevii identifică spectrul de profesii în care se poate realiza.
- Elevii își autoevaluează propriul potențial profesional.

Fișa resursă

Carte de vizită continuă

Numele, prenumele _____

Data și locul nașterii _____

Adresa _____

Telefon/Fax _____

E-mail _____

OCUPAȚIA elev	CLASA				
	V	VI	VII	VIII	IX
Instituția școlară					
Adresa					
Telefonul					
Calitățile mele					
Aspecte personale pe care aș vrea să le îmbunătățesc					
Aptitudini (talente)					
Pasiuni (hobby-uri)					
Disciplina preferată					
Profesia viitoare					
Simbolul/ Logo-ul și sloganul care mă reprezintă					

Cadranul SWOT

Profesia care mă atrage este _____

PUNCTE TARI (calități, abilități)	PUNCTE SLABE (aspecte personale ce trebuie îmbunătățite)
1. Enumeră calitățile personale: ----- ----- 2. Ce știi să faci cel mai bine? ----- ----- ----- 3. Indică cele mai mari realizări personale: ----- -----	1. Ce calități îți lipsesc? ----- ----- 2. La ce nu te pricepi deloc? ----- ----- ----- 4. Ce activități ar trebui să eviți? ----- -----
OPORTUNITĂȚI (condiții externe pozitive)	AMENINȚĂRI (condiții externe negative)
1. Ai șanse să îmbrățișezi această profesie? Dacă da, indică-le. ----- ----- ----- 2. Care sunt factorii externi care te pot ajuta să îmbrățișezi această profesie? ----- ----- ----- -----	1. Unde se regăsește profesia care îți place în <i>Barometrul profesiilor</i> (Cât de solicitată este profesia data pe piața muncii)? ----- ----- ----- 2. Ce te poate împiedica să îmbrățișezi această profesie? ----- ----- ----- -----
<p style="text-align: center;">Pași spre profesia dorită</p> <p>Citește fiecare factor din cadranul SWOT și elaborează câțiva pași spre profesia dorită (scrie ce vei face pentru a îmbrățișa profesia dată?)</p> 1 . ----- ----- 2 . ----- ----- 3 . ----- ----- 4 . ----- ----- 5 . ----- ----- -----	

TEMA 3. AZI ELEV, MÂINE...

MESAJUL 3

Comunicați membrilor grupului despre traseul educațional propriu

Exercițiul, scriere liberă, lucru în grup

Materiale

Fișa resursă *Actele necesare pentru înscriere la colegii/școli profesionale*, fișa resursă *Sunt abiturient*, fișa resursă *Sfaturi abiturientului*, fișa resursă *Cât de pregătit sunt*, calculator conectat la internet, foi A3, markere

EVOCARE

Scriere liberă Continuă enunțul (5 min)

Elevii vor continua enunțul: „Când mă gândesc la viitoarele mele studii...”

Lucru în grup Cât de pregătit sunt? (5 min)

Elevii se împart în grupuri a câte 3-4.

În cadrul grupului analizează sarcina *Pași spre profesia dorită* din cadranul SWOT, realizat acasă și identifică instituțiile de învățământ, în care elevii planifică să-și continue studiile.

Grupurile prezintă lista instituțiilor de învățământ, în care planifică să-și continue studiile.

Concluzie! În țara noastră cei mai mulți absolvenți nu muncesc după specialitate. Cauze sunt multe. În unele cazuri aceasta se datorează faptului, că în realitate profesia arată altfel, decât părea în copilărie. În alte cazuri, absolvenții au alergat după profesiile la modă. Unii nu iau în considerațiile propriile aptitudini și abilități, alții s-au temut să spună „nu” părinților. Dar, indiferent de factorul care a influențat alegerea unui tânăr, important este faptul că majoritatea tinerilor consideră că studiile sunt importante pentru îmbrățișarea unei profesii.

REALIZARE A SENSULUI

Lucru în grup Actele necesare pentru înscriere la licee/colegii/școli profesionale: (10 min)

Profesorul include spotul publicitar *Admitere.md*: www.youtube.com/watch?v=cjnzCQfyhh4

Elevii se împart în grupuri a câte 4-6 elevi.

Profesorul repartizează grupurilor foi A3, markere.

- Discutați și notați lista actelor necesare pentru înscriere în licee/colegii/școli profesionale.

Elevii discută în cadrul grupurilor, notează lista actelor, apoi o prezintă colegilor.

Elevii compară listele elaborate de celelalte grupuri.

Profesorul repartizează elevilor fișa resursă *Actele necesare pentru înscriere la licee/colegii/școli profesionale*.

Elevii compară listele elaborate de ei cu lista propusă de profesor.

Studiu de caz Admiterea (15 min)

Profesorul repartizează grupurilor fișa resursă *Admiterea*.

- Ați pregătit toate actele necesare. E luna iulie și a început admiterea în licee, colegii și școli profesionale. Părinții sunt la serviciu și trebuie să mergeți singur să depuneți actele. Pentru a evita niște probleme cu care vă puteți confrunța am împărțit procesul de admitere în 3 etape.

Elevii se împart în 3 grupuri:

Gr. 1 Drumul de acasă spre instituția de învățământ (fișa resursă *Admiterea, etapa I*)

Gr. 2 Prezentarea actelor comisiei de admitere (fișa resursă *Admiterea, etapa II*)

Gr. 3 Interviu de admitere (fișa resursă *Admiterea, etapa III*)

Elevii repartizează în mod egal între ei fișele, analizează situațiile (individual sau perechi), propun soluții de rezolvare, apoi le prezintă în fața clasei.

REFLECȚIE**Lucru în grup Sfaturi (10 min)**

Elevii se împart în grupuri a câte 4-6 persoane.

Profesorul repartizează foi A3, markere.

- Elaborați o listă de sfaturi care să vă ajute în perioada admiterii.

Elevii realizează sarcina, apoi o prezintă colegilor.

Profesorul repartizează fiecărui elev fișa resursă *Sfaturi*.

EXTINDERE

Elevii vor studia *Lista instituțiilor de învățământ* (www.admiterea.md/oferta-noastra/) și vor completa ancheta *Cât de pregătit sunt?* (fișa resursă)

INDICATORI DE SUCCES

- Elevii enumeră documentele necesare pentru admitere într-o instituție de învățământ.
- Elevii modelează variante de comportament în situațiile-problemă ce pot apărea în timpul admiterii într-o instituție de învățământ.
- Elevii propun 2-3 sfaturi persoanelor care sunt în căutarea unei instituții de învățământ.

Fișa resursă

Actele necesare pentru înscriere la licee/colegii/ școli profesionale

1. Actul de studii în original;
2. Buletinul de identitate sau adeverința de naștere a candidatului;
3. Copia buletinului de identitate a unui părinte (tutore);
4. Certificatul medical nr.086-U;
5. 6 fotografii 3x4;
6. Copia carnetului de muncă (pentru cei angajați în câmpul muncii);
7. Livretul militar (pentru persoanele de gen masculin).

Fișa resursă

Sfaturi

1. Alege profesia.
2. Analizează calitățile personale, care te pot ajuta să ai succes în această profesie.
3. Identifică disciplinele școlare prioritare și direcționează puterile pentru studierea lor.
4. Află în care instituții de învățământ poți obține această profesie.
5. Informează-te cu privire la condițiile de admitere în aceste instituții.
6. Înscrie-te la cursuri sau ore suplimentare la disciplinele pentru care optezi.
7. Selectează instituția de învățământ, unde vei depune actele pentru admitere.
8. Adună informație cu privire la specificul studierii în această instituție de învățământ.
9. Susține cu succes examenele de admitere, dacă e instituție cu profil arte sau sport.

Fișa resursă

Admiterea**I. Drumul de acasă spre instituția de învățământ**

1. Autobuzul în care ai urcat a mers pe un alt traseu. El merge într-o direcție necunoscută. Ce vei face?
2. Autobuzul a plecat cu 10 minute mai devreme și nu știi când va fi următorul. Ce vei face?
3. În stație faci cunoștință cu un băiat/fată care încearcă să te convingă să amâni călătoria și să mergi cu el/ea. Cum vei proceda?
4. Ai ieșit la altă stație. Ce vei face?
5. Ai ajuns pe adresa indicată, dar afli că instituția de învățământ dorită nu mai are sediul pe această adresă. Ce vei face?
6. Ai pierdut bani și ai descoperit pierderea înainte de plecarea autobuzului. Ce vei face?

II. Prezentarea actelor comisiei de admitere

1. Grupa pe care ai ales-o a fost completată. Care sunt acțiunile tale? Cine te poate ajuta?
2. Membrul comisiei de admitere îți propune să te înscrii într-un alt grup, decât cel la care ai aspirat. Ce vei face?
3. Nu ai toate actele necesare. Ce vei face?
4. Ușa pe care scrie „Comisia de admitere” e închisă. Ce vei face?
5. În aceeași zi cu tine au venit să depună actele mulți abiturienți. De aceea ai depus documentele tocmai la ora 16.30. Ultimul autobuz a plecat din gară la ora 16.00. Ce vei face?

III. Interviul de admitere

1. De ce ai ales această profesie?
2. Ce abilități te vor ajuta să înveți această profesie?
3. Ai avut alte variante sau îndoieli, cu privire la instituția de învățământ? Povestește despre ele.
4. Cum îți imaginezi munca pe această specialitate?
5. Cine te-a ajutat în alegerea profesiei? Cum te-a ajutat?
6. Ce calitate este cea mai importantă pentru a avea rezultate bune la învățătură și în muncă? Cum ea te poate ajuta?

Fișa resursă

Cât de pregătit sunt?

1. Aleg profesia (scrieți care) _____
2. După finalizarea treptei gimnaziale merg (scrie instituția de învățământ) _____
3. Această profesie o pot învăța și în alte instituții de învățământ (indică-le) _____
4. Gradul de pregătire pentru admiterea la instituția de învățământ:

Minimal
(Nu am absolut nici o idee
despre ce să fac pentru a fi admis)

Maximal
(cunosc toate etapele admiterii)

5. Pentru a fi admis, trebuie să parcurg următoarele etape:

Etapele	Nivelul realizării la moment	Cine din membrii familiei mele e responsabil pentru acest pas
1. _____		
2. _____		
3. _____		
4. _____		
5. _____		
6. _____		

TEMA 4. CAUT UN SERVICIU**MESAJUL 4**

Stabiliți pașii pe care trebuie să-i parcurgeți pentru a obține profesia dorită

Metode și tehnici

Energizantul, prezentarea, discuția, chestionarul, metoda piramidelor

Materiale

Ziare, reviste cu anunțuri despre locurile de muncă, fișa resursă *Vreau să muncesc*, fișa resursă *Milionarii*, fișa resursă *Reglementarea muncii*, calculator, conectat la internet, foi A1, markere, foarfece, lipici

Pregătire

Elevii vor aduce ziare, reviste cu anunțuri despre locurile de muncă.

EVOCARE**Exercițiul *Cât de pregătit sunt?* (10 min)**

Elevii timp de 30 sec prezintă fișa pe care au completat-o acasă.

Colegii analizează fiecare prezentare după algoritmul:

- Postura, gesticulația
- Comunicarea verbală și non-verbală
- Informația

Energizantul *Milionarii* (5 min)

În sala de clasă se aruncă foi de hârtie tăiate în forma de bancnote pe care e scrisă valoare: 1, 5, 10, 20, 50, 100, 200, 500, 1000 (foaia resursă). La semnalul profesorului elevii încep să strângă banii (durata – 1 min). În final elevii numără banii „adunați”.

Discuție

- Câți bani „ați câștigat”?
- Cum vă simțiți?
- Cum „ați câștigat” banii?
- În viața reală ce trebuie să faceți pentru a câștiga bani?
- Ce trebuie să facem pentru a găsi un loc de muncă?

REALIZARE A SENSULUI**Chestionarul *Cum caut un loc de muncă?* (15 min)**

- Mulți elevi de vârsta voastră își doresc mai mulți bani de buzunar sau își doresc mai multă independență. De aceea unii sunt în căutarea unui serviciu. Ce spune legislația muncii despre angajarea tinerilor până la 18 ani?

Profesorul repartizează elevilor fișa resursă *Vreau să muncesc*.

- Conform legislației RM aveți dreptul să munciți. Vine vara și doriți să vă angajați la serviciu. Răspundeți la întrebările din fișă.

Elevii discută răspunsurile.

- Unde puteți afla despre ofertele de muncă? (rude, prieteni, profesori, ziare, reviste, internet, ANOFM, direct la firme/întreprinderi, târguri de locuri de muncă, anunțuri plasate pe vitrine, aviziere etc.)

Profesorul notează răspunsurile pe tablă.

- Evaluați avantajele/dezavantajele fiecărei metode în parte (se discută fiecare variantă de pe tablă).

REFLECȚIE**Lucru în grup *Căutarea eficientă a unui loc de muncă* (15 min)**

Elevii se împart în grupuri a câte 2-3 persoane. Jumătate din grupuri vor căuta anunțuri de locuri

de muncă pentru tinerii sub 18 ani pe internet, altă jumătate – vor căuta în ziarele, revistele aduse de ei sau oferite de profesor.

Notă! În cazul lipsei conexiunii la internet, toate grupurile vor căuta anunțuri în ziare și reviste.

- Ați găsit câteva anunțuri. Citiți anunțurile și identificați activitățile necesare pentru locul de muncă respectiv.
- Stabiliți o listă a colegilor care, după părerea voastră, au activitățile necesare locului respectiv de muncă.

Grupurile mici se unesc câte 2, formându-se astfel grupuri a câte 4-6 persoane.

Profesorul repartizează foi A1, markere, lipici.

- Folosiți informația cu care ați lucrat: anunțuri, activități, numele colegilor și realizați un colaj cu tema *Locuri de muncă pentru elevi*.

Grupurile realizează sarcinile, apoi le prezintă colegilor.

EXTINDERE

Elevii vor completa schema „Reglementarea muncii” (fișa resursă) în care vor nota documentele necesare unui tânăr până la 18 ani cu privire la angajarea în câmpul muncii.

INDICATORI DE SUCCES

- Elevii explică drepturile și obligațiile unui angajat până la 18 ani.
- Elevii explorează locurile de muncă la care se pot angaja.
- Elevii enumeră 3-4 surse despre oferte de muncă.

Fișa resursă

Milionarii

1	5	10
20	50	100
200	500	1000

Fișa resursă

Vreau să muncesc

1. În ce domeniu vrei să lucrezi? _____
2. Ce posturi din domeniul respectiv te interesează? _____
3. Ce firme cunoști și cum le poți contacta? _____
4. Care sunt cerințele angajatorilor pentru posturile care te interesează? _____
5. Câte ore pe zi dorești să muncești? _____
6. Ce beneficii vrei să ceri angajatorului având în vedere condițiile pe care le îndeplinești? _____

REGLEMENTAREA MUNCII

<p>Cadrul normativ Enumeră legi, decrete, ordine etc. care specifică condițiile de muncă ale tinerilor sub 18 ani:</p>	<p>Documentele angajatului Enumeră documentele pe care trebuie să le prezinți angajatorului:</p>
	<p>Documentele angajatorului Enumeră documentele pe care trebuie să le perfecteze angajatorul, când angajează un tânăr sub 18 ani:</p>

TEMA 5. INTERVIUL DE ANGAJARE

MESAJUL 5

Elevul stabilește o listă de întrebări care merită a fi adresate angajatorului la interviul de angajare

Metode și tehnici

Scriere liberă, discuția, exercițiul, miniprelegerea, jocul de rol

Materiale

Fișa resursă *Ce vede angajatorul?*, fișa resursă *Structura interviului*, fișa resursă *Sfaturi pentru candidați*, foi A3, markere

Pregătire

Profesorul invită un responsabil de personal dintr-o companie, organizație

EVOCARE

Scriere liberă *Vreau să mă angajez, dar...* (5 min)

Timp de 3 min participanții continuă enunțul: „Vreau să mă angajez, dar...”, apoi îl prezintă grupului.

Exercițiul *Ce vede angajatorul?* (10 min)

Elevii se împart în grupuri a câte 3-4.

Profesorul repartizează câte o imagine (fișa resursă *Ce vede angajatorul?*)

- Priviți imaginea. Toate imaginile reprezintă un interviu de angajare. *Ce vede angajatorul? Va fi angajată persoana? Argumentați răspunsul.*

Elevii analizează imaginile, apoi prezintă clasei opiniile lor.

- Cine formulează întrebări în cadrul interviului?
- Solicitantul trebuie să pună întrebări? Argumentați.
- Cum trebuie să se comporte candidatul în timpul interviului.

REALIZARE A SENSULUI

Prezentare *Procedura de desfășurare a interviului de angajare* (10 min)

Responsabilul de personal povestește elevilor despre procedura de desfășurare a interviului de angajare.

Notă! În lipsa invitatului, profesorul povestește despre procedura de desfășurare a interviului de angajare.

Interviul reprezintă etapa evaluării abilităților, aptitudinilor și motivației candidaților.

Angajatorul realizează planul desfășurării interviului, pe baza criteriilor de evaluare, care pot fi:

- abilități și cunoștințe impuse de funcție
- capacitate de analiză și sinteză
- motivație
- comportament în situații de criză
- inițiativă și creativitate
- capacitatea de a lua decizii și de a evalua impactul
- exercitarea controlului decizional
- capacitate managerială etc.

Interviul de angajare este important în procesul de recrutare și permite angajatorului să-și creeze o imagine despre candidat, despre personalitatea lui și să se asigure că este o persoană potrivită pentru jobul propus. Acesta reprezintă primul moment în care candidatul se întâlnește cu angajatorul, de aceea candidatul trebuie să ia în considerare mai multe aspecte. Totodată, este momentul unic în care candidatul poate demonstra că dispune de competențele și personalitatea potrivită job-ului vizat, dar și pentru a vedea dacă acel post se potrivește cu așteptările candidatului.

Înainte de a pleca la interviu, candidatul trebuie să se asigure că a notat adresa corect și că are un carnetel pe care să-și noteze detaliile cu privire la cerințele aceluia job.

În afară de greșelile tipice, există și „capcane” care pot apărea în desfășurarea interviului la angajare. De cele mai multe ori, politica de interviu vizează cunoașterea cât mai exactă de către candidat a meseriei în care se presupune că va lucra. Întrebările cu conotații de apreciere personală sau cele referitoare la motivele pentru care candidatul a părăsit ultimul loc de muncă ascund veritabile capcane.

Dacă, eventual, angajatorul sugerează candidatului să pună întrebări, acesta nu trebuie să ezite. Candidatul va alege acele întrebări relevante care să le lărgescă orizontul de prezentare a locului de muncă dorit. Spre exemplu: „Ce va trebui să fac ca...?”; „Cine va fi șeful meu direct?”; „De la cine pot învăța mai multe despre...?” etc.

Profesorul repartizează elevilor fișa resursă *Sfaturi pentru candidat*.

Lucru în grup Întrebări bune /întrebări rele (10 min)

Elevii se împart în grupuri a câte 4-6 elevi.

Profesorul repartizează foi A3, markere.

Elevii alcătuiesc o listă cu întrebări pe care le pot adresa angajatorului la interviul de angajare. Se face rotație de foi. Grupurile citesc întrebările și scriu alături de întrebare dacă o consideră bună sau rea.

Foile se reîntorc la grupurile inițiale. Elevii citesc însemnările colegilor și iau decizia finală cu privire la întrebările scrise.

Grupurile prezintă întrebările bune, apoi întrebările mai puțin bune.

Invitatul vine cu argumente cu privire la activitatea elevilor.

REFLECȚIE

Simularea unei secvențe de interviu (10 min)

Profesorul repartizează elevilor fișa resursă *Structura interviului*.

Elevii formează perechi (unul va juca rolul candidatului și altul rolul angajatorului).

Folosind lista de întrebări din fișa resursă *Structura interviului* sau din manualul de educație civică și a întrebărilor formulate în cadrul grupului, elevii simulează o secvență de interviu.

Notă! În cazul unui număr mare de elevi în clasă, perechile vor prezenta secvența de interviu în cadrul unor grupuri de 3-4 perechi.

Se discută activitatea.

EXTINDERE

Elevii vor realiza o autoprezentare scurtă pe care ar putea să o folosească la interviul de angajare ca răspuns la întrebarea: *Ce poți spune despre dvs.?*

INDICATORI DE SUCCES

- Elevii identifică comportamente reușite/nereușite în procesul interviului de angajare.
- Elevii pun 2-3 întrebări cu privire la procedura de desfășurare a interviului de angajare.
- Elevii identifică 4-5 întrebări pe care trebuie să le adreseze angajatorului la interviul de angajare.
- Elevii simulează o secvență de interviu.

Fișa resursă

Sfaturi pentru candidați

1. *Nu deveni prea comod.* Nu trebuie să te relaxezi prea mult, deoarece poți să lași impresia că nu îți pasă prea tare de jobul respectiv. Nu te lăsa pe spatele scaunului și nu începe să glumești cu angajatorul ca și cum ai fi cei mai buni prieteni. Nu vei lăsa o impresie prea bună.
2. *Respectă regula primei întâlniri.* Este bine să fii sociabil, dar nu prea prietenos și nu intra în detalii foarte personale cu angajatorul, nu-i povesti despre bolile sau copiii tăi.
3. *Nu bate câmpii.* Când suntem nervoși, avem tendința să pălăvrăgim. Ca să eviți această situație, specialiștii în recrutare spun că este util să-ți faci o listă cu întrebări pe care ai putea să i le adresezi angajatorului, atunci când conversația lăncezește.
4. *Nu întârzia.* Specialiștii în recrutare spun că este bine să ajungi cam cu 15 minute mai devreme decât ora fixată pentru interviu, ca să ai timp să-ți tragi sufletul și să-ți verifici ținuta.
5. *Arată respect.* Fii amabil cu persoanele de la recepție și cu toți cei pe care îi întâlnești cât timp ești în firma respectivă.
6. *Evită polemicile.* Este bine să te rezumi la a discuta despre firmă și responsabilitățile pe care ar urma să le ai în cadrul firmei. Nu-ți expune părerile despre subiecte controversate; nu știi ce părere are angajatorul și s-ar putea să obții reacția inversă.

Fișa resursă

Structura interviului

Structura unui interviu include:

1) introducere: se stabilește contactul, un zâmbet cald, se adoptă o postură adecvată.

Se recomandă candidatului să se îmbrace curat și cu gust, în mod adecvat situației, să ajungă cu 15 minute mai devreme, să aducă copii ale CV-ului, să aibă hârtie de scris, pix;

2) întrebări preliminare: de obicei, angajatorul începe discuția;

3) întrebările centrale: vizează abilitățile și cunoștințele necesare ocupării postului. În astfel de situații:

- se pot discuta anumite cazuri;
- se prezintă o situație și se cere candidatului să analizeze posibilele soluții și implicații (de exemplu, explicați de ce considerați că firma/compania X este mai eficientă în producerea unor servicii...”);

Se adresează întrebări situaționale, de exemplu: „Describe și analizează o situație în care echipa din care ai făcut parte a fost incapabilă să rezolve un conflict. Ce rol ai avut în cadrul echipei?” (jocuri de rol);

întrebări din domeniul de specialitate, evaluarea cunoștințelor;

întrebări legate de firmă – specificul ei, obiective, strategii;

întrebări tip „brainteasers” – la care răspunsul evident nu e neapărat cel corect;

întrebări cu caracter mai general, de exemplu: „Care sunt realizările dvs. pe plan profesional?; Care sunt punctele tari/slabe?; Cum v-ați descrie prietenii?; De ce ați renunțat la jobul anterior?; Care sunt pentru dvs. cele mai importante aspecte ale unui job?; Ce ați vrea să se știe despre dvs. și nu este precizat în CV?; De ce credeți că sunteți calificat pentru acest post etc.?”

Este bine să vă pregătiți câteva întrebări despre organizație/post, dar să le evitați, în primul interviu sau în prima parte a acestuia, pe cele legate de salarizare, avantaje, concedii, prime.

În continuare, sunt prezentate câteva întrebări tipice utilizate în cadrul unui interviu:

- De ce doriți să fiți angajat la noi?
- De ce doriți să prestați meseria de...?
- Ce știți despre meseria de...?
- Ați mai practicat vre-o meserie ca aceasta sau una înrudită cu ea?
- Cum ați aflat despre intenția noastră de a angaja un om pe postul de...?
- Știți să faceți lucrul X?
- Ce experiență de muncă aveți în domeniul Y?
- Ce calități personale vă fac să credeți că ați fi potrivit pentru acest loc de muncă?
- Sunteți capabil să lucrați în condiții de stres?
- De ce v-ați concediat/ați renunțat la ultimul loc de muncă?
- Ce planuri aveți pentru viitor?

Fișa resursă

Ce vede angajatorul?

TEMA 6. PIAȚA MUNCII

MESAJUL 6

Analizați situația din domeniul profesional ales

Metode și tehnici

Prezentarea, discuția, analiza, exercițiul, lucru în grup, metoda *Linia valorilor*

Materiale

Fișa resursă *Semaforul profesiilor*, fișa resursă *Primii pași*, foi A3, markere, broșuri AOFM

PREGĂTIRE

Profesorul discută din timp cu reprezentanții AOFM pentru a desfășura lecția în incinta instituției date.

EVOCARE

Autoprezentare *Ce puteți spune despre dvs.? (5 min)*

Elevii timp de 30 sec prezintă sarcina realizată acasă.

Colegii analizează fiecare prezentare după algoritmul:

- Postura, gesticulația
- Comunicarea verbală și non-verbală
- Informația

Discuție cu reprezentantul AOFM (10 min)

- Ce profesii la moment sunt considerate prestigioase?
- Ce profesii pot fi numite profesii ale viitorului?
- La ce vârstă se adresează cel mai des oamenii la AOFM?
- De ce specialiști are nevoie societatea?
- Ce cerințe înaintează angajatorii celor ce caută un loc de muncă?
- Ce greșeli fac absolvenții școlilor alegând o profesie?
- Care sunt criteriile alegerii conștiente ale profesiei?

Elevii pun întrebări referitoare la activitatea AOFM și referitoare la piața muncii din RM.

REALIZARE A SENSULUI**Lucru în grup *Semaforul profesiilor* (10 min)**

Elevii se împart în grupuri a câte 3-4.

Profesorul repartizează elevilor fișa resursă *Semaforul profesiilor*.

- Analizați broșurile AOFM ce conțin informații despre piața muncii și listați profesiile solicitate la moment pe piața muncii în felul următor:

- a) Scrieți pe culoarea roșie profesii nesolicitate pe piața muncii;
- b) Scrieți pe culoarea galbenă profesii cu șanse medii de angajare pe piața muncii;
- c) Scrieți pe culoarea verde profesii cu șanse înalte de angajare pe piața muncii.
- d) Subliniați profesiile care vă plac.

Grupurile prezintă lista profesiilor identificate.

Discuții:

- Ce ați descoperit?
- Ce asemănări și ce deosebiri există între „semafoare”? De ce sunt diferențe?
- Ce culori trebuie să pună în gardă pe cei care doresc să se angajeze la un serviciu? De ce?
- În ce categorie se regăsesc profesiile care vă plac?
- Cum credeți, când va sosi timpul angajării ce profesii va solicita piața muncii din RM?

Lucru în grup *Primii pași* (10 min)

Elevii se împart în grupuri a câte 4-6 persoane.

Profesorul repartizează pe mese foi A3, markere și fișa resursă *Primii pași*.

- Selectați o profesie de pe culoarea verde a semaforului. Propuneți un set de recomandări absolvenților pentru alegerea conștientă a profesiei după algoritmul din foaia resursă.

Fiecare grup prezintă setul de recomandări realizat.

Se discută rezultatele.

REFLECȚIE**Exercițiul *Afirmații controversate* (10 min)**

Profesorul fixează pe pereții din părțile opuse ale sălii cuvintele DA și NU (scrise pe foi), iar la mijlocul sălii pune pe podea foaia cu cuvintele NU ȘTIU.

Reprezentantul AOFM propune o serie de afirmații despre piața muncii. Elevii fac o alegere, deplasându-se prin sală.

Notă! În cazul lipsei reprezentantului AOFM, profesorul citește afirmațiile.

1. Situația de pe piața muncii cere de la fiecare persoană să-și îmbunătățească permanent nivelul educațional și profesional, pentru a fi competitivă.
2. Motivul financiar este foarte important în planificarea carierei.
3. Planificarea carierei este dictată de condițiile de viață.
4. O cariera de succes nu depinde de caracteristicile individuale ale persoanei.
5. Interesele profesionale ale individului întotdeauna trebuie să fie mai presus decât interesele comunității.

9. În business persoana este o mașină de făcut bani.
Se discută fiecare alegere.

EXTINDERE

Elevii vor cerceta broșurile primite de la reprezentanții AOFM.

INDICATORI DE SUCCES

- Elevii pun 2-3 întrebări reprezentantului AOFM cu privire la piața muncii.
- Elevii elaborează un set de criterii cu privire la alegerea conștientă a profesiei.
- Elevii stabilesc necesitatea profesiilor pe piața muncii.

Fișa resursă

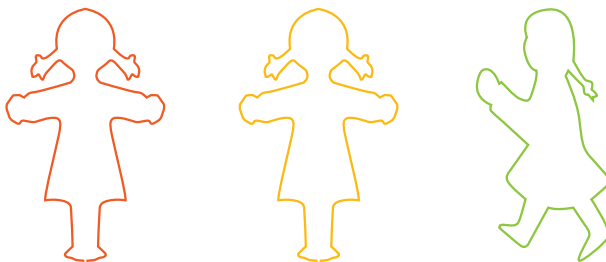
Primii pași

Propuneți un set de recomandări absolvenților pentru alegerea conștientă a profesiei după următorul algoritm.

- 1) De ce calități are nevoie absolventul care alege această profesie?
- 2) Ce reușită școlară trebuie să aibă absolventul dat?
- 3) Ce discipline școlare preferă profesia dată?
- 4) Ce instituții de învățământ pregătește specialiști pentru această profesie?
- 5) Ce pași trebuie să întreprindă absolventul, pentru a fi înscris în aceste instituții de învățământ?

Fișa resursă

Semaforul profesiilor

TEMA 7 ABILITĂȚILE UNUI PROFESIONIST

MESAJUL 7

Identificați abilitățile necesare unui profesionist de succes

Metode și tehnici

Exercițiul, discuția, metoda piramidelor, tehnica *Cinquin*

Materiale

Fișa resursă *Abilități de muncă*

EVOCARÉ

Exercițiul *Oameni și abilități* (10 min)

- Desenați 3 dreptunghiuri cu dimensiunile 4 cm X 5 cm.
- În dreptunghiul I desenați simbolul profesiei preferate.
- În dreptunghiul II scrieți numele a 3 persoane care dețin această profesie.
- În dreptunghiul III scrieți 3 abilități pe care doriți să le achiziționați de la aceste persoane.
- Subliniați abilitățile pe care credeți că le posedați?

Discuții

- Ce abilități trebuie să posede toți oamenii?
- Ce abilități sunt necesare profesiei care vă place?
- Ce abilități credeți că posedați?

REALIZARE A SENSULUI**Exercițiul *Explorarea carierei* (25 min)**

Profesorul repartizează elevilor fișa resursă *Abilități de muncă*.

Individual elevii listează în caiete 5 abilități din listă pe care cred că le dețin.

În grupuri a câte 3-4 elevii analizează lista abilităților de muncă, discută și notează motivele pentru care acestea sunt importante.

Individual elevii analizează abilitățile pe care trebuie să le îmbunătățească în următoarele luni. În perechi elevii selectează o listă de abilități pe care trebuie să le îmbunătățească în următoarele luni în baza listelor realizate individual.

Perechile se grupează câte 2 și selectează o listă de abilități pe care trebuie să le îmbunătățească în următoarele luni în baza listelor realizate în perechi.

Se unesc câte 2 grupuri și selectează o listă de abilități pe care trebuie să le îmbunătățească în următoarele luni în baza listelor realizate în grupurile mici.

Grupurile prezintă listele realizate.

Se discută listele și se analizează motivele.

REFLECȚIE**Cinquin *Ghicește profesia* (10 min)**

Participanții compun un cinquin despre profesia preferată, utilizând abilitățile din foaia resursă.

Rândul I: 1 subiect

Rândul II: 2 adjective

Rândul III: 3 verbe

Rândul IV: 4 cuvinte semnificative

Rândul V: Scrie profesia.

Fiecare participant citește poezia, fără a pronunța ultimul rând. Grupul ghicește profesia.

EXTINDERE

Elevii vor realiza o listă a profesioniștilor din localitate, indicând abilitățile care le-a asigurat succesul.

INDICATORI DE SUCCES

- Elevii selectează 5-6 abilități necesare pentru succesul profesional în domeniul ales.
- Elevii stabilesc 2-3 motive pentru care sunt importante abilitățile de muncă.

Fișa resursă

Abilități de muncă

Abilități	Motive
Comunicare	
Încrederea în propriile abilități	
Adaptare și flexibilitate	
Dorința de a învăța	
A lucra în echipă	
A atinge scopurile individuale	
A rezolva probleme	
Creativitatea	
A-și asuma răspunderea	
A folosi resursele IT	
A face față nesiguranței și schimbărilor	
A învăța pe tot parcursul vieții	
A demonstra bune abilități de negociere	
Conștient și înțelegător față de alte culturi	
A avea inițiative proprii	

TEMA 8. AFACEREA MEA

MESAJUL 8

Stabiliți pașii care trebuie parcurși pentru deschiderea unei afaceri

Metode și tehnici

Energizantul, discuția, studiu de caz, metoda proiectelor

Materiale

Fișa resursă *Afaceri*, fișa resursă *Planul carierei mele*, foi A1, markere, creioane colorate

Pregătire

Profesorul invită 1-2 părinți ce și-au deschis afaceri proprii.

EVOCARE

Energizantul *Unul face – ceilalți repetă (5 min)*

Elevii stau în cerc. Un voluntar trece în centru. Grupul imită mișcările pe care acesta le face. Jocul continuă cu alți voluntari.

Discutarea noțiunilor AFACERE și ÎNTREPRINZĂTOR (10 min)

- Azi vom încerca să dezvoltăm o idee de afacere. Ce este o afacere?

Afacere – activitate legală din domeniul agricol, industrial, comerț, financiar etc., desfășurată în scopul obținerii de profit.

- De ce unii își doresc să deschidă o afacere proprie?
- Cine deschide o afacere? (întreprinzătorul)
- Ce afaceri au fost deschise în localitatea noastră?
- Ce afaceri se bucură de succes?
- Ce i-a ajutat pe întreprinzătorii acestor afaceri să obțină succes?
- Ce pași au întreprins ei pentru deschiderea afacerii?
- Care sunt avantajele/dezavantajele de a avea o afacere proprie?

REALIZARE A SENSULUI

Studiu de caz *Pași de parcurs într-o afacere (10 min)*

Părintele invitat povestește despre pașii pe care i-a întreprins pentru a-și deschide afacerea. Profesorul notează pașii pe tablă.

Pașii:

- 1) ideea de afacere
- 2) începutul afacerii
- 3) creșterea și extinderea activității.

REFLECȚIE

Proiecte de grup *Afaceri (20 min)*

Elevii se împart în 4 grupuri.

Profesorul repartizează fiecărui grup câte o fișă cu sarcini (fișa resursă *Afaceri*), foi A1, markere, creioane colorate.

Elevii propun o idee de afaceri și apoi prezintă proiectele colegilor.

Se discută proiectele realizate.

EXTINDERE

Profesorul repartizează elevilor fișa resursă *Planul carierei mele*.

Elevii vor completa programul în baza algoritmului propus.

INDICATORI DE SUCCES

- Elevii numesc pașii de parcurs într-o afacere.
- Elevii propun o idee de afacere.

Afaceri**Grupul I Afacere în domeniul IT**

- a) Propuneți o idee de afacere în domeniul IT.
- b) Listați profesiile necesare afacerii date.
- c) Creați un brand (marca produsului și un moto al companiei).
- d) Concepeți materiale de promovare: cartea de vizită și un panou publicitar.
- e) Dați exemple de 5 potențiali parteneri. Concepeți o ofertă cu care să mergeți la ei.

Grupul II Afacere în domeniul mobilierului din lemn

- a) Propuneți o idee de afacere în domeniul mobilierului din lemn.
- b) Listați profesiile necesare afacerii date.
- c) Creați un brand (marca produsului și un moto al companiei).
- d) Concepeți materiale de promovare: cartea de vizită și un panou publicitar.
- e) Dați exemple de 5 potențiali parteneri. Concepeți o ofertă cu care să mergeți la ei.

Grupul III Afacere în domeniul producerii și comercializării sucurilor

- a) Propuneți o idee de afacere în domeniul producerii și comercializării sucurilor.
- b) Listați profesiile necesare afacerii date.
- c) Creați un brand (marca produsului și un moto al companiei).
- d) Concepeți materiale de promovare: cartea de vizită și un panou publicitar.
- e) Dați exemple de 5 potențiali parteneri. Concepeți o ofertă cu care să mergeți la ei.

Grupul IV Afacere în domeniul confecționării și comercializării jucăriilor

- a) Propuneți o idee de afacere în domeniul confecționării și comercializării jucăriilor.
- b) Listați profesiile necesare afacerii date.
- c) Creați un brand (marca produsului și un moto al companiei).
- d) Concepeți materiale de promovare: cartea de vizită și un panou publicitar.
- e) Dați exemple de 5 potențiali parteneri. Concepeți o ofertă cu care să mergeți la ei.

Planul carierei mele**1. Imaginea de sine**

Cine sunt eu? _____

Ce interese am? _____

2. Valorile mele

Ce este important pentru mine? _____

3. Orientarea spre viitor

Ce vreau să fac? _____

4. Motivația

Nevoile mele _____

Dorințele mele _____

Convingerile mele _____

5. Aleg profesia _____, **deoarece** _____

Bibliografia

1. AAS. *Ghid pentru cariera mea*. 82 p. //Pe: www.docslide.us/documents/aas-ghid-pentru-cariera-mea.html
2. ANOFM. *Proгноza Peței Muncii 2016*. Chișinău, 2016, 2016.
3. Ardelean R., Baltreniene, ș.a. *Copilul meu alege o carieră*. //Pe: www.ru.scribd.com/doc/17402728/Copilul-meu-isi-alege-o-cariera#scribd
4. Beldiga C., Cojocaru V., ș. a. *Învăț să fiu. Ghid pentru psihologii școlari, diriginți, profesori*. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, 2006. 228 p.
5. *Biografii de succes. Nicolae Testemițeanu*. //Pe: www.testemitanu.info/biografie.php?biografie=on
6. Brown, D., Brooks, L. (1991). *Career Counseling Techniques*. Allyn & Bacon.
7. Cerbușcă P. *Educația civică. Caietul elevului. Clasa 7-a*. Chișinău, Cartdidact, 2012. 56 p.
8. Coelho P. *Metafora creionului*. Pe// www.psihohipnoza.ro/metafora-creionului-paulo-coelho/
9. DGETS. *Conferința Științifico-Practică cu participare internațională Integrarea socio-economică și profesională a tinerilor-finalitate a demersului educational actual (ediția a III-a)*. Chișinău: Tipografia Sirius, 2015. 328 p.
10. Galben D. *Să urci pe Everest și să nu mori*. //Pe: <http://special.timpul.md/sa-urci-pe-everest-si-sa-nu-mori/>
11. Ghica, Vasile (1998). *Ghid de consiliere și orientare școlară pentru orele de dirigenție*, Iași: Polirom.
12. Golovei L. *28 ore pentru cariera mea (Ghid metodologic pentru psihologii școlari și diriginți)*. Chișinău: Primexcom, 2015. 222 p.
13. Golovei L. *Familia – promotor al valorilor*. Chișinău: UST, 2010. 116 p.
14. Gulei M.-E., Serea A. *Orientarea și consilierea în carieră. Ghidul profesorului*. Iași: Editura Spiru Haret, 2011. 142 p.
15. Hansen P. *Două semințe*. //Pe: www.zambetulsoarelui.wordpress.com/2016/03/06/asumar-ea-riscului/
16. Holland, J.L. (1985). *Making vocational Choices. A theory of vocational personalities and work*
17. Ivanov E. (traducere) *The Fish That Ate the Whale: The Life and Times of America's Banana King*.//Pe: www.provincial.md/fierbinte/nu-stiai-asta-un-moldovean-cel-mai-mare-exportator-de-banane-de-pe-glob-la-mijlocul-secolului-xx-foto
18. Lemeni G., Miclea M. *Consiliere și orientare: Ghid de educație pentru cariera*. Cluj-Napoca: editura ASCR, 2004
19. Mistreanu T., German A., Moroșan L. *Caiet la Educația civică. Clasa a VIII-a*. Chișinău: Arva Color, 2012. 42 p.
20. Moldovanu I., Coadă C., Platon D. *Deprinderi de viață. Manual pentru clasele 5-7*. Chișinău: Știința, 2005. 96 p.
21. Moldovanu I., Coadă C., Tomșa S., ș. a. *855 de Jocuri și Activități. Ghidul animatorului*. Chișinău: Unicef. 176 p.
22. *Proverbe despre muncă*. //Pe: www.asara.ro/proverbe-despre-munca/
23. Stevenson L. *Orientarea în carieră*. București: Atelier Didactic, 2007. 85 p.
24. Stratan E., Balan A. *Dirigenție clasa a V-a*. Chișinău: Editura Poligraf-Design, 2010. 64 p.

25. Stratan E., Balan A. *Dirigenție clasa a VI-a*. Chișinău: Editura Poligraf-Design, 2010. 64 p.
26. Toma M. Svetlana Gozun. *Doamna „Codreanca”*. //Pe: www.vipmagazin.md/top-femei/99_Femei_ale_Moldovei/Svetlana_Gozun_Doamna_%E2%80%9Ecodreanca%E2%80%9D/
27. Turchina T., Tomșa S., ș. a. *Deprinderi de viață. Manual pentru clasele 10-12*. Chișinău: Prut Internațional, 2005. 96 p.
28. UNFPA. *Manual de educație pentru viața de familie*. /coordonator Gîlca, B./, Chișinău, 2002, 368 p.
29. WINROCK INTERNATIONAL. *Oportunități și soluții. Lansează-te și dezvoltă-te! 2012-2014*. 22 p.
30. WINROCK INTERNATIONAL. *Tineri în acțiune! Oportunități și soluții. 2012-2014*. 46 p.
31. www.blogulspecialistului.manager.ro/a/atentie/management-si-afaceri/2020/calitatile-si-atitudinile-unui-bun-manager.html
32. www.christineconsulting.ro/calitati-ale-unui-contabil-de-incredere/
33. www.eurodezvoltare.ro/profil-profesional-bucatar/
34. www.infoinstitutii.ro/articole/legislatia-muncii-4/conditii-de-desfasurare-a-interviului-pentru-ocuparea-unui-post-vacant-in-sectorul-public-37.html
35. www.intensa.ro/calitati-care-te-recomanda-pentru-a-fi-avocat/
36. www.pixl.ro/blog/cele-cinci-calitati-ale-unui-bun-fotograf/
37. www.psyvolution.ro/calitatile-unui-profesionist-in-consiliere/
38. [www.ro.wikipedia.org/wiki/Pia%C8%9Ba_muncii_\(economie\)](http://www.ro.wikipedia.org/wiki/Pia%C8%9Ba_muncii_(economie))
39. www.ru.scribd.com/doc/55427596/calitatile-jurnalist
40. www.studentinromania.ro/sfaturi-pentru-interviul-de-angajare/
41. Башлай Э. *Я ищу работу*. //În: Школьный психолог, № 24/2009. www.psy.1september.ru/view_article.php?ID=200902403
42. Битянова М. *Технология решения*. //În: Школьный психолог, № 10-11/2001. www.psy.1september.ru/article.php?ID=200101007
43. Ефимова Н. *Готовлюсь к профессиональной деятельности*. //În: Школьный психолог, № 2/2007. www.psy.1september.ru/article.php?ID=200700206
44. Истратова О. *Практикум по детской психокоррекции: игры, упражнения, техники*. Ростов-на-Дону: «Феникс», 2007. 349[1] с.
45. Жижова О. *Перспектива успеха*. //În: Школьный психолог, № 17/2006. www.psy.1september.ru/article.php?ID=200601704
46. Кабина И., Радзик Т. *Я в мире профессий*. //În: Школьный психолог, № 48/2003. www.psy.1september.ru/article.php?ID=200304816
47. *Как правильно выбрать профессию?* //Pe: www.mama-au43.ru/Viborprof.htm
48. Казарова Е. *Проблема выбора*. //În: Школьный психолог, № 2/2007. www.psy.1september.ru/article.php?ID=200700205
49. Калинина Р. *На пути к образованному человеку*. //În: Школьный психолог, № 17/2004. www.psy.1september.ru/article.php?ID=200401710
50. Кочина Л., Матерн О. *Наблюдательность как профессиональное качество человека*. //În: Школьный психолог, № 15/2009. www.psy.1september.ru/view_article.php?ID=200901512

51. Кузьмина Т. *Игра «Профсоюз»*. //Îн: Школьный психолог, № 2/2007. psy.1september.ru/article.php?ID=200700207
52. Пряжников Н. *Профессиональное самоопределение: теория и практика*. Москва: Издательский центр «Академи», 2008. 320 с. <http://psychlib.ru/mgppu/PPs-2008/PPs-320.htm>
53. Резапкина Г. *Профессия и карьера*. //Îн: Школьный психолог, № 02/2009. www.psy.1september.ru/view_article.php?ID=200900204
54. Резапкина Г. *Уроки выбора профессии*. //Îн: Школьный психолог, № 14/2006. www.psy.1september.ru/article.php?ID=200601403
55. Резапкина Г. *Уроки самоопределения*. //Îн: www.metodkabi.net.ru/index.php?id=strat_9#ur
56. Сакович Н. *Сказочная инициация в профессию*. //Îн: Школьный психолог, № 19/2005. www.psy.1september.ru/article.php?ID=200501917
57. Тамонова Е. *Я поступаю учиться*. //Îн: Школьный психолог, № 23/2003. www.psy.1september.ru/article.php?ID=200302318
58. Толстик С. Турнир «Клуб знатоков профессий». //Îн: Школьный психолог, № 04/2007. www.psy.1september.ru/article.php?ID=200700420
59. УО НДООЦ «ЗУБРЕНОК». *Волшебная палочка*. Зубренок, 2014. 80 с.
60. Юшкевич О. *Социально-педагогический проект «Я познаю «Я», или теория самого себя»*. Зубренок, 2011. 80 с.

Web-imagini

1. www.dreamstime.com/stock-images-beige-blazon-pattern-image4747344
2. www.paint-best.ru/kak-narisovat-parnja-v-polnyj-rost-karandashom-poehtapno
3. www.millstick.ro/sticker-copac-cu-fluturi-2513.html
4. www.povestipentrupicivoinici.ro/wp-content/uploads/2016/02/IMPARATUL-TIMP.jpg
5. [\(băiat\)](http://www.revistadealba.ro/dgaspc-alba-s-a-mutat-intr-un-nou-sediu/)
6. [www.liveinternet.ru/users/nata-natalka/post301015863/\(rame\)](http://www.liveinternet.ru/users/nata-natalka/post301015863/(rame))
7. [\(rame\)](http://www.alandaland.blogspot.md/)
8. www.romania-handmade.ro/index.php?Mozaic=Rama_foto_mozaic_art_-_Flori_multicolor&view=181¤cy=RON&lang=ro (rame)
9. www.incomemagazine.ro/articole/targul-de-carriere-2014-pestel-150-de-companii-ofera-locuri-de-munca
10. www.adevarul.ro/moldova/social/moldovenii-discriminati-angajare-1_5565bdbccfbe376e35a5dc8d/index.html
11. www.printgames.ru/nastolnaya-igra-monopoliya/
12. www.pro.rabota.ru/pro/document/view/11166
13. www.razvitie-zhurnal.ru/rabota/kak-vesti-sebya-na-sobesedovanii-pri-prieme-na-rabotu.html
14. <http://khomech.info/uvolnyaetsya-rabotnik>
15. <http://internet-kit.ru/oshibki-pri-rabote-s-otricatelnyimi-otzyvami/>
16. www.randytherandybowen.wordpress.com/2015/02/27/more-than-a-date-part-1-us-against-them/
17. www.anidescoala.ro/divertiment/timp-liber/activitati-educative/semaforul-stanga-sau-dreapta-si-capitanul-testeaza-reflexele/
18. www.nlo-ru.com/humor21.php